

— A tel-avivi askenaz hitközség elhunyt főrabbija Aronsohn helyébe megválasztották Amiel főrabbit Antwerpenből, aki mint a Mizrahi egyik vezetője, Budapesten is több előadást tartott.

— A budapesti orth. Leányegylet f. hó 16-i szombati összejövetelén d. u. fél 4-kor a hitközség dísztermében (Dob-utca 35.) Keszenbaum Boriska tanárnő és Deutsch Márta az előadó.

— Óvás! Rubinstein Á. D. mezőkövácsházi főrabbi tudomására jutott, hogy nevével, ill. jesivája nevével visszaélve, Budapest környékén adományokat gyűjtöttek. Mivelhogy ő erre megbízást nem adott, a gyűjtőket közönséges csalókként kell kezelni.

Apró hirdetések

FÉRJHEZ adnám sikerült leányomat kellemes hangú hócherhoz, akit s'chitceszra kjoctatnék. Megfelelés esetén állásomat hírneves orth. hitközségben neki átadnám. „Jóré somajim” jelige. KERESSEK perfektül főző leányt vagy özvegy asszonyt. Koth Lipót bórkereskedő, Sopron.

HÁZTARTÁS vezetésére vallásos zsidó leányt keres, egyedülálló idősebb házaspár. Cim: Katz Jakab, Vámosmiko'a. HÁROMGYERMEKES családhoz keresek háztartásban jártas leányt. Cseléd van. „Vallásos orthodox” jelige.

ÚJ VENDÉGLŐ! Megnyit az orth. kóser Schaffer-konyha Rombach-u. 12. Reggeli 30, ebéd 1.30, vacsora 60 fillér.

BENŐSÜLHET 40 év körüli szigorúan orth. férfi. Hozomány: jömenetelű üzlet, saját ház. „Hajadon” jeligére.

GYERMEKSZERETŐ főzőt keresek orth. háztartásomba. Cseléd van. Dr. Mayerné Hajádorog.

NÉMETÜL beszélő jobb zsidó leány, háztartásban perfekt, elfhelyezkedne. Bass, Bpest, Szigetvári-u. 20.

LAKÁST orth. kóser ellátást adok több személy részére. Kornfeld Dávid, Budapest, Király utca 16. II. 23. (Partiügyekben 20 f. válaszbélyeg.)

AKVIZITOR szerepében, jómegjelenésű fiatalember mellékeresethez juthat.

Cim: Tiferesz Bach, Kazinczy-u. 27. SAJÁT rendeléssel bíró orvos, feleségül venne jó családból való, művelt úri-leányt. „P 100.000” jeligére.

PESTI orth. bornagykereskedő 9 éves fiának jó anyát, magának jó feleséget keres. Némi hozomány szükséges. „34 évesig” jeligére.

TIZ ÉV ÓTA bevezetett budapesti csemegeüzlet, kimutatható havi 500 P tiszta jövedelemmel, tökéletes miatt jó állás ellenében megkapható. Kizárólag írásbeli ajánlatok. „Szombat-tartó 935” jeligére.

FŐZNI TUDÓ, a háztartás minden ágában jártas, jobb zsidó leány, háztartásnak ajánlkozok. Esetleg elválnál 1-2 tagú családnál a mindennapi takarítást. „Szerény” jeligéjű ajánlatokat: Müller, Bratislava, Edlov-dvor továbbít.

VALLÁSOS 19 éves volt jesivabócher, szabótanoncnak vagy bármely más iparágban kereskedésben állást keres. „Szorgalmas, megbízható 935” jelige.

HÁZTARTÁSBAN jártas orth. leányt, 12 P havi fizetéssel felveszek. Családtagnak tekintjük. Fisch Ábrahám, Bagamér.

JÓ ORTH. családból való, háziasszony nevelt, csinos, intelligens, megfelelő hozománnyal rendelkező hugom részére, rendes jövedelemmel bíró 30-35 év körüli fiatallembert keresek. Ajánlatok „Szlovenszkói leány” jeligére: Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor.

HÁLÓSZOBÁK, EBÉDLŐK, KOMBINÁLT SZOBÁK, MODERN KONYHÁK PERZSAÖSSZEKÖTŐK, UJAK ÉS HASZNÁLTAK, MEGGYŐZŐDHEŐEN A LEGOLCSÓBBAN KAPHATÓK:

LÁSZLÓNÁL
Nagymező utca 66.

PARÓKA
különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király utca sarok)

Telefon: 31-0-79

FÜSZER-GYARMATÁRU segédet, engros-detailban jártas, nagyobb gyakorlattal, azonnali beépésre akceptálók. Referenciákkal, fizetés: igénytel részli. ajánlatot kér: Mandel Mór, Vásárosnamény. (Szombaton zárva.)

EZER PENGŐ lelépést fizet sakter-állásért, kitűnő hangú, működő fiatal metsző. „Gyermektelen” jelige. (20 filléres bélyeg.)

HÁZASSÁG! Jó zsidó családból való mérnök keres intelligens, művelt, 24 év körüli leányt, 100.000 P hozománnyal. „Jó parti” jeligére.

CSINOS hugomat, kinek nagyobb vidéki városban jól bevezetett géphimző- és aszúrozó üzeme van, jó házból való. 30-on felüli, üzletvezetéshez értő férfit keresek. „Orthodox 935” jelige.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Holczér Júlika Pápa, Singer Miksa Diszel, jegyesek. (M. k. é. h.)

Freund Ilonka Komárno, Rogner Vilmos Tállya—Gyöngyös, jegyesek.

Schwarz Elza és Blumenthal Lajos Losoncraól, november 19-én tartják esküvőjüket Kassán. (M. k. é. h.)

Strasser Esztike Hajdúdorog, nov. 13-án tartotta esküvőjét Steif Ignáccal Nyiregyházáról. (A nyiregyházi T. B. minden tagja melegen gratulálja elnökét.)

Grünfeld Lólikát Kecskemétről eljegyezte Rosenberg Jenő Hajdunánás. (A hajdunánási T. B. szívélyesen köszönti alelnökét.)

A nyirbátori Chevro Bachürim, szeretett jegyzőjének Lebovits Zoltánnak Popper Terikével (Kecskemét), valamint Lebovics Adolfnak Schnitzler Stefániával (Püspöklacány) való eljegyzéseikhez szívélyes mázeltovot kíván.

Steiger Gyulának az „Emergé” ércemes igazgatójának elsőszülött fiúunokájához szívélyes mázeltovot kívánunk.
A Garay-u. orth. templom előljárósága.

Kundmachung

Wirkungsvolle **קונדאכונג** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** **חיי חיי** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto **recommandirt im voraus** erbeten. —

Mein **מנהל ישראל** auf **אבות** P 1.20

Pachetti werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

אלהעטיינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A szerdai interpelláció

Téves beállítás a „keleti zsidók beszivárgásáról”

A képviselőház szerda esti ülésén Fábrián Béla képviselő meginterpellálta a belügyminisztert, a kisvárdai razzia ügyében. Nem volnánk objektívek, ha el nem ismernők, hogy Fábrián Béla szolgálatot vélt tenni felekezetének, amidőn az ártatlanul meghurcolt hitestvérei sérelmét a magyar törvényhozás magas fóruma előtt feltárta. Lojális el kell ismernünk azt is, hogy a híthű zsidóságnak külön szolgálatot tett azzal, amidőn interpellációjának bevezetőjében többek között a következő enunciaciót tette: „Minden ember, aki a maga vallásának parancsait megtartja, az hazájának törvényeit is szolgálja, aki vallása meggyőződésében konzervatív, az a politikában is konzervatív, az semiféle kérdésben nem szélsőséges, mert az élet megpróbáltatásaival szemben van egy nagy támaszpontja: az Isten.”

De éppen objektivitásunkból kifolyólag nem hallgathatjuk el azt a nagy lapsust, amelyet — elismerjük jóhiszeműen — a zsidó képviselő elkövetett akkor, amidőn a „keleti zsidók beszivárgásáról” példálózott és ezen állítólagos beszivárgás ellen a határoknak csendőrrajjal való körülzárását indítványozta. Ezzel természetesen a „jobboldal” élénk helyesléssel találkozott és a miniszter válasza is ebből a beállításból indult ki ezután!

Mit szóljunk ehhez a beállításához? Talmudi szóval élve: „nofal hajszajd v'neherosz habinjon” — nem létezik az alap, s ennek folytán elesik a konkluzió.

A legilletékesebb helyről vett értesülésünk szerint, ugyanis, már évek óta megszűnt a galíciaiaknak Magyarországon való letelepedése, s megállapítható: az itt letelepedettek közül számosan elhagyták az országot az utóbbi években. — Ez a tényállás!

De amidőn Fábrián Béla a galíciai zsidók nemlétező beszivárgásának ellensúlyozására a határok szigorúbb ellenőrzését javasolta, ellentétbe került önmagával is, hiszen a miniszterhez intézett egyik kérdésében ő maga elmondta, hogy

a razzia során egyetlen oly idegent sem találtak, aki engedély nélkül tartózkodott volna a város területén. Hol van tehát akkor az a nagy „beszivárgás”, ami ellen újabb preventív intézkedés volna szükséges?

De amely intézkedést a miniszter szerint az állam pénzügyei megsem engednek!

Fábrián Béla elgaloppírozása újabb bizonyítéka talmudbölcsseink intésének: „chachómim, hizoháru b'divréchem — bölcsek vigyázatok szavaitokra”...

Válaszában a belügyminiszter kijelentette, hogy a jövőre nézve kellő in-

terkedés történt, hogy a razzia félreértésre és kellemetlenségre ne adjanak okot és hogy a razzia keresztülviteli módja a jövőben fokozatosan udvarias és előzékeny lesz. Kijelentette továbbá, hogy még mielőtt a képviselő interpellált volna, már megtette a Talmudtörvények rákra és jesivákra nézve az intézkedést, hogy a jövőben ne kísérik a növendékeket a község házára, hanem az illető tisztviselő menjen ki az iskolába.

A miniszter abban a kijelentésében, hogy már intézkedett még mielőtt a képviselő interpellált volna, a Központi Iroda közbenjárására kiadott utasítására célzott, melyről lapunk második oldalán beszámolunk.

Amidőn tehát a miniszter nyilatkozatát a hazai zsidóság elégtétellel tudomásul veszi, tartozik a Központi Iroda érdemét is elismerni, amely minden k'lal-ügyben híven és késedelem nélkül teljesíti misszióját.

Fábrián Béla beszéde

— Mielőtt magáról a razziaról szólnék — kezdte —, általános érdekű megjegyzéseket kívánok tenni. Senkinek ebben az országban nem lehet érdeke, hogy ide olyan elemek szivárognak be, akiknek erre engedélyük nincs. (Helyeslés a jobboldalon.) Azok az intézkedések, amelyek eddig történtek a határok ellenőrzésére, teljesen elégtelenek, mert az ország területére csak az nem jött be, aki nem akart. A határokon nem áll megfelelő számú csendőr és detektív az ellenőrzés rendelkezésére. Végül azt a megjegyzést kívánom megtenni, amiben nyilván egyhangú helyesléssel találkozom: minden állam polgára között az a legkedvesebb, aki Istenben és vallásban hisz.

— A kisvárdai razzijával kapcsolatosan meg kell emlékezni egy férfiúról, aki or-

szágos hírv, sőt talán az ország határán kívül is híres, ez a kisvárdai orthodox főrabbi, aki egész életén át nem tett egyebet, mint nevelt, tanított és jótékonykodott. Az ő községében, hitközségében, hitközségében mindig a legnagyobb békesség uralkodott. Kisvárdán a népesség mindig a legnagyobb békesség, szeretet és összetartás közepette élt, amit a legnagyobb jelentőségűnek tartok. Nem volna veszedelmesebb dolog, mintha a mai gondterhelt világban a bajokat még felekezeti villongásokkal is fokoznák. Ezek előrebocsátása után ki kell jelentenem, senki nem tételezi fel az idegenellenőrző hivatalról, hogy Kisvárdán mást keresett volna, mint idegeneket. Nem egyes rajtaütészerű ellenőrzésre van szükség, hanem állandó ellenőrzésre.

Közbeszólás: A galíciai csürhét kívül kell tartani.

Fábián Béla folytatja: Kisvárdán megjelentek a külföldiek ellenőrző hivatal tisztviselői és elsősorban felszólítottak egyeseket, hogy a községhez járjanak meg, ha igazolványaikat nem találták megfelelőeknek, másrészt bekísértek olyanokat, akik igazolták magukat. Megjelentek ezek a tisztviselők az egyik vallásos iskolában, ahol nyolc-tizenéves gyerekek tanulnak, olyan iskolában, amely állami támogatást is élvez. A nyolcvan iskolásgyermeket nem a helyszínen kérték meg arról, hogy magyar állampolgárok gyerekei, hanem a községhez járjanak és csak délután három órakor hallgatták ki őket. A főrabbi lakásán is megjelentek és a hetvenöt éves öreg, beteg embert felszólították, menjen el a községhez, ott igazolja magyar állampolgárságát. Meg kell jegyezni, hogy leánya kérésére azonban elálltak ettől a felszólítástól. Az a kérés, hogy senki a föld kerekén ne jöhessen ebbe az országba, aki nem kívánatos, azonban ennek megakadályozására adják meg azt a pluszt, azt a több csendőrt, akik a határon el tudják végezni a beszívárgás megakadályozását és ne rajtaütészerű razzákat tartsanak.

(Ezután felolvasta a lapunk 7. oldalán közölt kérdéseinek szövegét.)

A miniszter válasza

— Természetesen van tudomásom arról — mondotta —, hogy a külföldiek ellenőrző hivatal kirendelt tisztviselői november 5. és 7-e között többek között Kisvárdán razzáit fogantatosítottak. Nemcsak Kisvárdán, hanem Szabolcs, Bereg, Abaúj, Zemplén megyében, vagyis azoknak az északi megyéknek területén, ahol köztudomású, hogy van beszívárgás és az első letelepedési terület olyan elemek részére, amelyek nem kívánatosak. Nem kívánatosak, mert állandó csempészt folytatnak és vannak olyanok, akik személyükben nem kívánatosak. Elég, ha rámutatnak a keleti zsidókra, akiknek beszívárgását maga a hazai zsidóság sem kívánja, de mégis meg tudja találni a módját, hogy ide beszívárognon. Az interpelláló képviselő azt kifogásolta és ebben nem lehet véleménykülönbség, hogy ne rajtaütészerű razzákkal, hanem a határok állandó ellenőrzésével szüntessük meg a beszívárgást. Azonban a békeszerződés következtében a határok felügyelete s ellenőrzése teljesen lehetetlen. Nincs az az összeg, amely erre elegendő volna a határok alakulása folytán. Kellő intézkedések történtek, hogy e razzák során a magyar állampolgárokat ne zaklassák. Éppen ezt a célt szolgálja, hogy nem a csendőrré bízzák azt, hogy eldöntse va-

lakinek az állampolgárságát, hanem az illetőt a községhez idézik be, hogy az illető tisztviselő döntsön ügyében. Egy esetben sem történt meg, hogy aki előre igazolta magát, annak bármi bántódása esett volna. Az mindig előfordulhat, hogy valakit látszat alapján gyanúba vesznek és kihallgatnak. Amikor azonban igazolja magát, elengedik. Velem is megtörtént, vagy hat-nyolc éve, hogy majdnem előállítottak. Egy detektív, aki nem ismert, akart előállítani.

Esztérgályos János: Vajjon minek nézte a miniszter urat az a detektív?

Kozma Miklós belügyminiszter: Megmondom: ébredő magyarnak! (Tomboló derűtlenség.) Ami a Talmudtóra iskolákat és jesivákat illeti, oda olyanokat is fölvetek, akik nem magyar állampolgárok. Ezért volt szükséges az igazoltatás.

(Folytatása a 11. oldalon.)

A Központi Iroda intervenciója

A Központi Iroda közli:

A Kisvárdai hitközség elnöksége a Központi Irodának jelentést tett a történetekről és illetékes helyen való intervenciót kért. A Központi Iroda nyomban érintkezésbe lépett az illetékes körökkel, ahol egyrészt írásbeli felterjesztésben, másrészt többszöri személyes eljárás során részletesen feltárta a razzákkal kapcsolatos sérelmeket. Rámutatott arra: miszerint igen fájdalmas az az eljárás, hogy

a razzák során fokozottabb ellenőrzésnek vetik alá a külsőleg is felismerhető zsidókat, ami azt a sajnálatos látszatot kelti, mintha az igazoltatások főleg a zsidó, illetve vallásos zsidó személyek ellen irányulnának.

Ugyancsak sérelmezte a Központi Iroda, hogy a talmudtóra iskolák és a jesivák növendékeit nem az iskola, illetve rabbi-iskola helyiségeiben vetik alá igazoltatásnak, hanem razziaszerűen karhatalmi közegektől közrefogva valamennyit felkísérik a községhez. Kérte ennek az eljárásnak a jövőben való megszüntetését.

A Központi Iroda, eljárása során illetékes helyen a legteljesebb megértéssel találkozott. A belügyminiszterium soronkívüli sürgősséggel — még hétfőn e hó 18-án — terjedelmes leiratban válaszolt a Központi Irodának. Arra a sérelmezésre, hogy látszat szerint a razzák a zsidó személyek ellen irányulnak: a miniszteri leirat megnyugtató kijelentést tartalmaz és ezt hangsúlyozottan cáfolja. A leirat idevonatkozó része így szól: „Hangsúlyozom, hogy az általános közbiztonsági és közrendészeti szempontból feltétlenül szükséges razzák nem irányultak azok

ellen az izraelita vallású magyar állampolgárok ellen, akik vallási hagyományaik tiszteletét külsőleg is kifejezésre juttatják”.

Ez az illetékes helyről történő megnyugtató mindenestre igen örvendetes és alkalmas az etekintetben tapasztalható nyugtalanság eloszlatására. A razzákat végrehajtó közegek a jövőben bizonyára mellőzni fognak minden olyan eljárást, amely alkalmas ezzel a felsőbb intencióval ellenkező látszat keltésére.

A talmudtóra-iskolák és jesivák növendékeinek igazoltatásával kapcsolatos sérelmek orvoslása tekintetében pozitív intézkedések történtek. A jövőben teljesen mellőzni fogják a növendékek razziaszerű igazoltatását és személyazonosságukat az iskolában fogják megállapítani. A Központi Irodához intézett leirat idevonatkozó szövege így szól: „A jövőben módot fogok keresni arra, hogy az eljáró hatósági közegek a rabbi-iskolák és talmudiskolák növendékeinek idegenrendészeti ellenőrzését, magában az iskola épületében foganatosítsák, hogy ezáltal az előállítások lehetőleg mellőzhetők legyenek s az eljárás razziaszerű jellege megszűnjék. Tekintettel azonban arra, hogy a razzák eredménye szerint, a szóbanforgó iskolákban elég nagy számmal találtak olyan tanulókat, akik az érvényben levő idegenrendészeti törvényeknek és jogszabályoknak nem tettek eleget, az iskolák vezetőitől elvárom, hogy a jövőben közegeiket eljárásukban hathatósan támogatni fogják.”

A Központi Iroda is nyomtatékosan kéri a talmudtórák és jesivák vezetőit, hogy különösen nem helybeli növendékeik személyazonosságának igazolhatóságáról már eleve megfelelően gondoskodjanak. A kellő igazolási okmányokkal történő eljárást egyébként mindenkinek érdeke. Az izraelita vallású hívek figyelmét a Központi Iroda erre annál is inkább felhívja, mert a miniszteri leirat befejező része erre is kiterjed. Ez a rész így szól:

„A razzia alá vont terület lakosai az esetleges előállítást úgy kerülhetik el, ha ellátják magukat fényképes személyazonossági igazolvánnyal, amely minden elsőfokú rendőrhatalóságnál beszerezhető. Szükségesnek látszik az is, hogy a talmudtóra- és rabbi-iskolák növendékei személyazonosságukat elfogadható módon igazolják okmányok birtokában legyenek.”

Kívánatos lenne, hogy azok a biztosítások és újabb intézkedések, amelyek a Központi Irodához intézett miniszteri leiratban foglaltak, a jövőben teljesen megszüntessék azokat a fájdalmas sérelmeket, amelyeket a zsidó vallású személyek a razzákkal kapcsolatosan a multban szenvedtek. A legmegnyugtatóbb mindenestre az lenne, hogy ilyen razzák teljesen mellőzzenek.

A jeruzsálemi polgármester nyilatkozik...

(Jeruzsálemi levelezőnk től.) Dr. Chaldi, Jeruzsálem arab polgármestere egy egyiptomi francia újság képviselőjének interjút adott, melyben a köv. kijelentéseket tette:

— **En szeretném Jeruzsálemet, mint szent várost látni, ahová a mohamedán, keresztény és zsidó zarándokok ezrei jönnek imádkozni és a turisták ezrei tiszteletet tanúsítanak a mindhárom vallásnak itt bőven kijutó kegyeletes helyek iránt.**

— **Nem vagyok híve a mostanában épülő nagy házaknak és gyáraknak. Utóbbiak nem képesek lépést tartani a külföldi versennyel, különösen a japán importtal, mely a piacot olcsó árúval elárasztja.**

— **A zsidók nem akarják megérteni, hogy Palesztina nagyon kicsiny és nem tudja mindannyiukat befogadni. A jelenlegi erőteljes bevándorlás után meg fog jönni az idő, amikor minden meg fog állni és akkor mit fognak tenni azok az emberek, akik könnyű élethez szoktak?**

— **Palesztina főterméke a narancs. De ha beüt a krízis, az árak annyira eshetnek, hogy nem bírják majd el a szállítási költségeket sem és a termelők inkább otthagyják majd veszni termésüket,**

semhogy még a költségekre is ráfizessenek.

— **Nagy vétéknek tartom a féktelenül megindult bevándorlási folyamatot. Nem szabad a világot az itteni helyzet kiszínezésével felelőtlenül ide vonzani. Fel kell fedni az érem másik oldalát is. A zsidók felvilágosodottak és gazdagok(?), miért nem mennek letelepedni Ugandába, Afrikába, ahol több a munkalehetőség?**

Eddig a jeruzsálemi arab polgármester pesszimisztikus véleménye Palesztina jövőjét illetően. Reméljük, hogy jóslata nem fog bekövetkezni. Jeruzsálemben még soha sem épült annyi nagy ház egyszerre, mint mostanában. Hogy maguk az arabok sem igen osztják a polgármester nézetét, arra eklatáns példa, hogy a kimondottan zsidó jellegű „Méó Seórim”-negyed kellős közepén, a „Magyar Házak” előtt, egy gazdag arab jó drágán vásárolt telken négyemeletes házat épít és nem fél a dekonjunkturától. Úres lakás alig van Jeruzsálemben. Kényelmes lakást alig lehet kapni. Ügylátszik, nem a polgármester beszélt belőle, hanem — az arab! Nem megyünk Ugandába, a Szentföldön maradunk és várjuk a נואל צדק eljövételét!

Alexander Vilmos

Egyéb hírek a Szentföldről

A palesztinai főkormányzó, Sir Wauchope, aki Londonban pár héttel ezelőtt nagy beszédben hangoztatta az arabok és a zsidók közötti megértés szükségességét és hangsúlyozta, hogy az olasz-abezsztinai háború semmiképpen sem veszélyezteti a Szentföld nyugalmát, visszaérkezett Palesztinába. Az arabok egy része tüntetést tervezett ellene, de nem lett belőle semmi. Ellenben a főkormányzó megérkezésével kapcsolatban ismét azt a hirt terjesztik, hogy a kormány mégis felállítja az ú. n. törvényhozási tanácsot (Legislation Council), azaz azt a testületet, amely a mai állapotot akarja törvénye-

síteni. A tanácsban 6 arab, 2 keresztény, 10 angol foglalna helyet, ezeken kívül 4 hely van a zsidóság számára fenntartva. A zsidóság elutasítja magától ezt a Council-tervet, mert Anglia mandátumot nyert Palesztinában egy zsidó nemzeti otthon megteremtésére, így tehát addig, amíg a zsidóság nincsen többségben az országban, a mandátum érvénye tart és így szó sem lehet a mai viszonyokat megrögzítő, egy kisebbségben levő zsidóságot találó önkormányzati szerv életbeléptetéséről.

Most jutott köztudomásra, hogy a kormány egyik főtitviselője meglátogatta a geri Rebbet és sajnálkozását fejezte ki a Machpéló-barlang melletti incidensért, egyszersmind kijelentette, hogy a kormányzat mindenestre garantálta volna személybiztonságát és mozgási szabadságát az arab kézen levő zsidó kegyhelyre, ha tudomása lett volna az ő Hebronba való zarándoklási szándékáról.

Hogy az arabok minden ilyen incidenst felfújnak izgatás céljából, mutatja az, hogy Ráchel ősanánk sírját szeretnék legalább részben birtokolni. A sírt tudvaleg a nagy angol-zsidó emberbarát:

Sir Montefiore Móse vásárolta meg a zsidóság számára. Most az arabok szeretnének valami jogcímet ehhez a sírhoz, hogy zavart csináljanak.

A Nyugati Fal mellett arab iskolát állítottak. A gyermekek lármája a zsidó ájtatoskodókat zavarja és amikor a zsidók ez ellen felszóltak, a kormány azt követeli tőlük, hogy bizonyítsák be, hogy az áhitat meg lesz zavarva. Természetesen a bizonyítékokat könnyű lesz majd beszerezni, de nagyon szomorúan jellemző, hogy amíg minden évben elfognak és hónapokra bezárnak egy-egy romantikus hajlamú ifjút, aki Jajmkipür zimenetelekor megfújja a sajjort, mert ezt a statusquo megzavarásának tartják, addig az arab gyerekek kurjongatását még bizonyítandó zavarnak mondják.

A jeruzsálemi orthodox hitközségi élet egyre erősödik, amiért a „Vaad Hoir Askenázi” Duschinsky főrabbi mellé egy ros besz-dínt akar alkalmazni.

Telavivból jelentik: Az a botrány és parázs láрма, amit az arabok rendeztek a jaffai fegyvercsempészesi esettel kapcsolatban a palesztinai zsidók ellen, e napokban siralmasan összeomlott. Az arabok hetek óta telekürtölték a világot zsidó fegyvercsempészzel, sajtójuk és nacionalista pártvezetők lázasan verték a riadódobot. Még a lefátyolozott arab nők is memorandumokat készítettek ez alkalomból, melyekben követelték a zsidók megrendszabályozását, fegyvereik elkobozását. És ime a szappanbuborékok egyszerre felpukkantak és kiderült, hogy sok hűhót csináltak semmiért. Egy a rendőrség által kiadott hivatalos jelentés ugyanis közli, hogy a fegyvercsempészesi ügyben lefolytatott vizsgálat megállapította, hogy az 593 cementes hordóban talált municiót és fegyvert egy brüsszeli cég Abessziniának küldte és Telaviv csupán, mint tranzitóállomás szerepelt. Eme megállapítások után az angol hatóságok intézkedtek, hogy a munició rendeltetési helyére Abessziniába továbbítsassék.

CSILLÁROK
 álló lámpák, fali karok, villamosfűző, vasaló és égők,
RÁDIÓ
CSILLÁROK ÉS VILÁGÍTÁSRT.
 Bpest, VII., Erzsébet-körút 41.
 Telefon: 31-6-55.

Használt, új
 irodabutorok, lakásberendezések, egyes butordarabok, legolcsóbban, legnagyobb választékban,
Universal-nál
 Desselényi utca 8-10.

A csodálatos gyöngy

Irtó: Fischer Fülöp, sárospataki főrabbi

„Csodálatos drágakő csüngött vala Ábrahám ősapánk nyakán. A beteg, aki odatekintett, rögtön meggyógyult általa. Midőn Ábrahám meghalt, akkor a Szent, áldassék Ő, a körforgását végző napra függesztette azt a drágakövet”. (Bovo Baszró 16.)

Rejtélyesen, misztikusan hangzó mondas ez, s mégis legmagasabb eszmék, világmegváltó igazságok kincsébányája.

„Tekintsetek oda a sziklára, melyből kivágattatok... Tekintsetek oda Ábrahám ősapátokra” — mondja már a lángajkú Jesájó próféta (51, 1.).

Ősapánk, Ábrahám dicső fényalakja a megingathatatlan sziklaalapzat, melyen a zsidóságnak világtörténelmi jelentőségű büszke oszlopcarnoka ég felé emelkedik. Ábrahám hirdette újból a sokistenimádásban, a polytheizmusban és az ebből folyó erkölcsi elfajulás mocsarában elmerült kortársainak a tiszta Egyistenhitet és a belőle folyó világmegváltó és boldogító tiszta erkölcsi tanításokat. De egyúttal vagy helyesebben: említett tanokból következően az általános emberszeretetet is hirdette és gyakorolta ősapánk. Hiszen a perzselő nap hevében odaállott vala sátrának bejárata elé és leste-várta a fáradt vándorokat, hogy megvendégelje, felüdítse őket. „S ligetét plántált Beér-Sevában”. A ligetét jelentő **אשל** szót a hagyományos magyarázat egyes betűire bontja fel és mindegyikből külön önálló szót képez: Achilo, Stijoh, Linóh. Azaz: Ábrahám ételt, italt és éjjeli szállást nyújtott a reájuk szorulóknak.

Igenis, ősapánk Ábrahám nemcsak mint a monotheizmus, de mint a humanizmusnak is hajnali csillaga tűnik fel a zsidóság történelmi kezdetének égboltozatán. S ama hajnali csillag fény sugarai később a színáji kinyilatkoztatás után hatványozottan verődnek, tükröződnek vissza a Tóra igéjében: „Szeresd felebarátodat, mint Tenmagadat!” Még később pedig a Talmudban megörzött hilleli tanításban: „Mit magadnak nem akarsz, felebarátodnak se tedd meg.”

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legjobb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

S így vonul végig az emberszeretet magasztos tanításának aranyfonala a zsidóság történetén. Így szövődik az folyton-folyvást tovább az idők pergő orsóján mind a mai napig. Szállóigévé lett a *Perek* tanítása révén egész Izraelben, hogy az, kinek szívében nem lakik könyörület embertársai iránt, nem származhat ősapánk Ábrahámától...

Csakhogy tisztáznunk kell a zsidó *cedókó*-fogalmat. Ezen szó és a vele jelzett fogalom nehezen adható vissza más nyelven, eredeti jelentésének és jelentőségének teljes gazdagságában. A *cedókó* nem pusztán: alimizsnálkodás, jótékonykodás, könyörödomány. Sokkal több mind ennél. Még a „szeretet” vagy a „charitás”, „kegyesség” szó sem közelíti meg a *cedókó*-fogalom valódi megváltó és boldogító jelentését. A *cedókó* ábrahám értelmében a *cedek* gyökérből, mely *igasságot* jelent, származik. Ezért mondja a lángajkú *Jesájó* próféta: „Ki ébresztette fel kelet felőlőt, kit „cedek”, igazság kísért jártában?” (Jes. 41, 2.). S a próféta ezen mondasát Ábrahámra vonatkoztatja a hagyományos magyarázat. Tehát a *cedókó*, ábrahám értelmében, a támogatásra szorultaknak az igazságosság és nem csupán csak a könyörület szempontjából való támogatását, felkarolását jelenti. Az elesettek Istenadta joga van ahhoz, hogy te jómódú, gazdag testvér minden kitelhető módon támogasd őt. Nem a te szeszélyedtől, a te változó hangulatodtól, hogy jó vagy rossz hangulatban talál téged szegény testvérednek támogatásért esdő kérelme, — nem ettől és hasonlóktól szabad függni annak, hogy te kellő támogatásban részesíted-e testvéredet. *Cedókó: cedek!* Istenadta *kötelességed* tönkrejutott testvérednek támogatása!

Szívleljük meg ezen tanítást, különösen most, a tél küszöbén, amikor oly sok hittestvérünk szorult támogatásunkra. Ott ragyog előttünk útmutató és intő példaként az a csodás tűzű drágakő, amely ősapánknak nyakán csüngött vala, s melytől a betegek, az önző fukarságnak lelki beteget, rögtön meggyógyultak, ha rátekintettek: a jóság-nak, a szeretetnek, a *Cedókónak* fénylő gyémántja. De ott csüng ez a fénylő drágakő a körforgását végző napcsillogaton is. Forog a szerencse, a jólét és gazdagság napja, s csakis az marad meg örök kincsünk gyanánt földi javainkból, amit a jóság és szeretet, a kötelességteljesítés munkájára fordítunk...

Bölcs mondások

Egy bölcs így fohászodott: Isten! hol talállak meg téged?... De hol nem találalak meg téged?... Te láthatatlan vagy és rejtve vagy előttünk, mégis az egész világegyetem tele van Veled.

Két szegény zsidó beszélget. Az egyik így szól:

— Nézd, az Uri'ten azt mondja magáról: „Enyém az ezüst, enyém az arany.” Övé minden gazdagság. A zsol-tár szerint pedig „ezer esztendő az Ő szemében egy nap” tehát egy emberi élet egy perc csupán. Hát miért nem ad Isten egy percre ezüstöt meg aranyat? Hiszen az ember is ad a másoknak egy percre bármit, Isten pedig a Jóság és az Irgalom.

— Igazad van — feleli a másik — Isten is szívesen ad. De úgy tesz Ő is, mint az emberek. Azt mondja: Igen, csak várj egy percig!

A kevés ima, ha tiszta, sokat jelent a sok, ha tisztátlan keveset.

Az ima, a hid, mely a föld szülőltjét összeköti a Végtelennel. De csak az áhitatos imának van értéke mert a beszéd és a szó csak héja a felkivánczó gondolatnak. Az ima a test, az áhitat a lélek, a szellem. Aki azonban csak a nyelvével imádkozik, mialatt a szív másra gondol, annak az imája test, lélek nélkül, héj mag nélkül. (*T'fillo b'lej kvóno k'guf b'lej n'sómó.*) Az imánál felbogaró áhitatnak nem egyéb, mint a lélek vágyódása Isten után, a lélek mérhetetlen sóvárgása, mely ilyenkor megalázkodik Teremtője előtt, szárnyaló dallal dicséri Istenét és minczen gondját rábizza.

A gróf egy szombati napon érkezik a bérlőjéhez, akin végig néz és megkérdi:

— Mi az, Kohn barátom, hogy maga olyan szépen ki van öltözve?

— Ma szombat van és ma ünnepek.

— Mi az, hogy ünnepek?

— Hát kérem, nem dolgozok, tem-p'omba megyek, aztán sétálok egy kicsit és délben otthon vár a jó sólet.

— Sólet? Mi az?

— Az kérem, egy egyszerű étel, legyen szerencsém ebédre.

WEISZ VILMOS

talisz-szövődéje

Budapest, Dohány-utca 26.

Olcso, finom taliszok beszerzési forrása. Ugyanott taliszok tisztítása és javítása legolcsóbban.

— Köszönöm, — mondja a gróf — de ma dolgom van, el'nenben a jövő héten eljövök, mert kíváncsi vagyok erre az ételre. Na de folytassa és mit csinál ebéd után?

— A jó sólet után leülök egy negyed. órára, aztán megint sétálni megyek.

A következő héten a gróf tényleg jól bepakkolt a sóletből és ebéd után eltáv-

zott. Ugy hat hét múlva került megint elő és így szólt:

— Hallja Kohn, maga engem becsapott!...

— Hogy, hogy, méltóságos uram?

— Maga azt mondta hogy sólet után leülök egy negyedórára.

— Igenis.

— Na látja és nekem négy hétig kellett utána fektülni.

Londoni levél

Londonból írja levelezőnk: Churchill híres angol politikus és volt kincstárnok egy előkelő folyóiratban, Angliában szokatlanul éles hangnemből helyezett meg a hitlerista uralom barbárságát és szinte hihetetlen kegyetlenségét. A dolognak diplomáciai folytatása is volt, amennyiben a londoni német nagykövet megjelent a külügyminisztériumban és tiltakozott — az igazság megírása ellen. A minisztériumban egyszerűen tudomására adták, hogy az író magánember és egyáltalában nem óhajtják korlátozni a vélemény nyilvánításának módját és formáját.

A londoni egyetem egyik közgazdasági professzora *Harold Laski*, aki zsidó léte dacára, eddig nem igen törődött a zsidóság ügyeivel, előkelő zsidó társaság előtt előadást tartott, amelyben figyelmezteti az angol zsidókat, hogy ne tápláljanak illuziókat a mostani prosperitá állandósága tekintetében, mert számolni kell a gazdasági helyzet megrosszabbodásával, s akkor természetszerűleg megkezdődik először a bevándorolt zsidók, majd a benszüllöttek nyugtalanítása és a gazdasági életből való kiszorítása. Egyelőre azonban, úgymond, nem kell ettől tartani; Angliában mindenütt meg van a liberalizmus minimuma és ez: a vallási tolerancia és a minimális emberi jogok elismerése.

A most lezajlott képviselőválasztások alkalmával több mint 40 zsidó képviselőjelölt volt és mind a három legfontosabb pártban (konzervatív, munkás, liberális) győztek és buktak zsidó jelöltek. A kibukottak között van a liberális párt vezetője *Sir Herbert Samuel*, volt miniszter és palesztinai főkormányzó, úgyszintén *Janner*, aki London zsidónegyedét, *Whitechapel* lakosságát képviselte. Azonban egyáltalában nem kapott mandátumot a *Mosley* vezetése alatt álló hitlerista párt, bár vezérük kétségkívül igen tehetséges ember. A Magyarországon ismert Lord Rothermere, egyideig mellette állt a másfél-millió példányszámban megjelenő napilapjával, de azután elfordult tőle, mi-

után Angliában ismeretesekek lettek a német események a maguk meztelenségükben és valóságukban.

London, november 17. A negyven zsidó képviselőjelölt közül eddig 9 kapott mandátumot. Nagy többséggel újra választották az eddigi kormány két zsidó tagját: *Sir Philip Sassoon* államtitkár és *Hore-Belisha* közlekedésügyi miniszter. A többi megválasztott zsidó képviselők között vannak: *Sir Percy Harris*, E. A. *Strauss*, A. M. *Lyons*. A cionista *Barnett Janner* (*Whitechapel*), valamint a liberális párt vezetője, *Sir Herbert Samuel*, mindössze néhány szavazat miatt buktak meg. Nagy vereséget szenvedett az antiszemita *Edward Doran*, aki a zsidókat az alsóházban ismételtelen támatta. Nem választották meg újból *Ramsay MacDonald* helyettes miniszterelnököt, sem a fiát, *Malcolm MacDonald* gyarmatügyi minisztert.

Heti széljegyzetek

Furcsa históriáról írnak bécsi zsidólapok. Arról van szó, hogy a bécsi hitközség eddigi alelnöke, *Löwenherz*, el akarja foglalni a kitűnően dotált — és halálozás által megüresedett — hitközségi főtitkári állást. Pár hónappal ezelőtt is történt ilyen szerepcseré, amennyiben az egyik előjáró gondolt egyet és megválasztatta magát saját párthívei által az ugyancsak búsásan honorált hitközségi könyvtárosi állásra. Szóval egészen profán politikai módszer szerint megy: a pártok korteseiket jó stallumokba helyezik be. Ez ellen jogilag nem lehet kifogást emelni. De valahogy úgy van, mint ahogy az egy-szeri paraszt mondotta Szögedében, az embernek, aki köpködött a szobában: „szabadni ugyan szabad, de nem illik mögtenni”. Valóban, a szóbanforgó eset nagyon egészségtelen szellemet honosítana meg a hitközségekben. Ellenkezik a zsidó tradícióval, amely szom-

batonként ezt az imát iktatta be imarendjébe: „Mindazok, akik a közösség szükségleteivel, hűséggel foglalkoznak, Isten fizesse meg jutalmukat.” Ezt az imát a fentebbiek szerint variálni kellene és nem az I'tentől eredő, hanem a hitközségi kasszából jutó jutalmat kellene emlegetni...

Egy zsidólap jelentése szerint egy neológ hitközség rabbiját sürgősen hívták egy gazdag beteg halálos ágyához, abból a célból, hogy fogadja el a zsidóságból való kilépés bejelentését személyesen, mert a haldoklónak nincs főbb óhaja, minthogy halála előtt a születési hibáját: zsidóságát, jóvátegye. A rabbi állítólag legnagyobb készséggel tett eleget ennek a kérésnek. Meg is vannak botránkozva miatta. A „rabbi” úrra azonban lehet „melamed z'chüs” is lenni... Ő ugyanis bizonyára úgy gondolkodott, mint az egyszerű zsidó, akinek szemrehányták, hogy miért érintkezik egy kitérttel, amire azt felelte: „Azért, mert megjavult”. Amennyiben: zsidó korában „ärger wie geschmadt” (rosszabb, mint a kitért) volt és így kitérése tulajdonképpen javulást jelent, ami nem nélkülözheti a papi asszisztenciát.

Messze Keleten, Sanghaiban megjelenik egy angolnyelvű zsidó lap: „Israel's Messenger” (Izrael küldöttje). Ez azt közli, hogy a palesztinai főmufti a kínai mohamedánok között röpiratokkal izgat a zsidók ellen és úgy tűnteti fel a dolgot, hogy a zsidók tulajdonképpen el akarják foglalni a Szentély helyén épült Omármecsetet és ki akarják űzni az arabokat Palesztinából. Az egyik röpirat közöl egy levelet, amelyet egy zsidó ember az arabokhoz ír, hogy adják át az Omármecsetet. Az illető levélró azt mondja, hogy csernovitzi főrabbi, pontos lakása is közölve van és neve Ábrahám Rosenbach. A csernovitzi zsidóság körében utána néztek a dolognak és megállapították a következőt: Rosenbach sohasem volt csernovitzi főrabbi, ellenben egy nagyon vallásos magánember, akinek

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT
STERN
ZÜCS
SZALONJÁBAN
ZEREZZE BE
BUDAPEST
DOROTTYA-UTCA 9.
TELEFON: 82-3-51.
Rendelések, átalakítások, prémezések,
legfinomabb minőség és kivitelben.

kedvencsémje, hogy fel kell állítani a Szentélyt a régi Jeruzsálemi szent hegyen. Ebben az ügyben még a múlt század végén ajánlott levelet írt Konstantinápolyba erre a címre: „Abdul Hamid szultán őfelségének”. Természetesen nem kapott választ. Azóta is folyton foglalkozik a dologgal, s ennek a csernovitzi zsidónak romantikus elgondolásából a mohamedán izgatónál azután az lett, hogy: „a csernovitzi főrabbi követeli az araboktól a

meccset átadását.” A mufti, amennyiben kedve telik, tovább is izgathat Reb Avrohom Rosenbach elferdített, s meghamisított törekvéseivel, amelyek — megnyugtatók — zsidó szempontból sem helytállóak, mert a jövendő Szentély a hagyomány szerint nem emberi kezek által lesz felépítve, hanem a Mindenható alkotása lesz... (Lásd Rasi Rajshasónó 30. és Szükő 41., a Midros Tanchümo nyomán.)

Egyre rosszabbodik a német zsidóság helyzete

London, november 14. „Hasztalan üldözés” cím alatt a „Times” részletes tudósítást közöl a „hideg pogromról”, amelyet most gazdasági téren vezetnek a németországi zsidók ellen.

A getto-törvények, amelyeket két hónappal ezelőtt szavazott meg a nürnbergi birodalmi gyűlés — írja a Times — semmilyen eredménnyel nem jártak, bizonyos „elviselhető kapcsolatokat” illetően, amelyeket Hitler állítólag személyesen kívánna megteremteni németek és zsidók között. Ellenkezőleg, az árja-németek és zsidók között, kik mintegy 500 ezer lelket számlálnak, a viszony egyre rosszabb lesz és az antiszemita üldözések botrányos formákat öltenek. A nürnbergi kongresszus óta az általános tájékozatlanság csak fokozódott, mert a megszavazott törvények csak az alapelveket szövegezik le, a végrehajtási utasítás megjelölése pedig késik. Nem lehet tudni, hogy ez a szabályzat mennyiben fogja megakadályozni a jövőben a fanatikusok és alárendelt hatóságok egyéni akcióit. A tények valósága túlhaladta a megszavazott törvényeket. Nap-nap után egyre jobban előretörnek a törvények hivatalos magyarázói, akik nehezen lesznek valaha is elmozdíthatók a helyről, amelyet elfoglaltak. Semmilyen szabályzat nem fogja mindenesetre visszahelyeztetni a zsidókat azokba a pozíciókba, amelyekből eltávolították őket és semmilyen törvény nem fogja visszaadni az életet azoknak, akik öngyilkosok lettek, mert nem tudták többé elviselni a barbár üldözéseket.

A „Times” ezután azzal a rendelkezéssel foglalkozik, amely megtiltja a 45

éven alóli cselédeknek, hogy zsidók szolgálataiban dolgozzanak.

Ez a törvény a derültség után ítélt, amellyel a Reichstagban fogadták, zsidóellenes sértésnek volt szánva. A valóságban viszont az egész világ előtt csak szerzőinek izléstelenségét bizonyította.

Egyetlen gyakorlati eredménye pedig az volt, hogy sok ezer árja asszony s leány állás nélkül maradt, bár éveken át nagyon meg voltak elégedve azokkal az állásokkal, amelyeket betöltöttek. Akaratuk ellenére voltak kénytelenek elhagyni munkahelyeiket.

Ezenfelül a nürnbergi törvényeket arra használják fel, hogy mindenféle erőszakosságokat fedezzenek velük, nemcsak egyének, de hatóságok is. A lehetőségek amelyeket ebből a szempontból a nürnbergi törvények nyújtanak, végtelenek. Bárki feljelentett zsidó konkurensét, hogy az illetőt „árja” nő társaságában látta. Ez elegendő ahhoz, hogy börtönbe jusson. Január elsejéig az összes zsidó moztulajdonosok tartoznak likvidálni vállalkozásaikat.

Magdeburgban betiltották, hogy zsidóknak jóminőségű tejet adniuk el.

Köburgban a zsidóknak tilos látogatniuk a mozikat.

A napokban megjelent hivatalosan a birodalmi polgájról szóló törvény első végrehajtó rendelete. A rendelet többek

Budapesti Taliszsövöde
KÖNYVKERESKEDÉS
Meisels, Rombach u. 8.

között a következőket tartalmazza: További rendelkezés közzétételéig csak német, vagy a némettel rokonfajú egyének számítanak birodalmi polgárnak. A német birodalomban kizárólag a német birodalmi polgároknak van teljes politikai joguk, csak ők rendelkeznek politikai ügyekben szavazati joggal és egyedül ők jogosultak arra, hogy közhivatali tisztéseket töltsenek be. A rendelet kimondja, hogy a vezérnek jogában áll a végrehajtó intézkedés rendelkezései alól felmentést adni. A rendelet értelmében zsidók nem lehetnek birodalmi polgárok és nem is rendelkezhetnek politikai ügyekben szavazati joggal. Ugyanígy nem tölthetnek be közhivatalokat sem. A zsidó tisztviselők 1935. december 31-ikén nyugdíjba mennek. Zsidónak számít az, akinek legalább három szintiszta zsidó nagyszülője volt és az is zsidónak számít, aki 2 tiszta zsidó nagyszülővel származik kevertfajú német állampolgár. A kevertfajú zsidó fogalmának megállapítására négy lehetőség van: először az, ha valaki a törvény kibocsátásának időpontjában a zsidó hitfelekezet tagja volt, másodsor a zsidóval kötött házasság, harmadszor a zsidók házasságából való származás, ha e házasságot az 1935. szeptember 15-iki törvény szerint kötötték, végül pedig az 1936. július 31-ike után világra jövő törvénytelen zsidógyermek. A rendelet megengedi, hogy a jelenleg zsidók szolgálataiban álló 35 éven felüli árja cselédek továbbra is helyükön maradhassanak.

A birodalmi kultúrkamara Hitler kancellár jelenlétében pénteken tartotta harmadik évi közgyűlését. Göbbels propagandaügyi miniszter vázolta a kultúrkamara eddigi működését és rámutatott arra, hogy a birodalmi kultúr munkában ma már egyetlen zsidó sem foglal helyet.

— Németország kulturális életében — mondotta — ma már egyetlen zsidó sem működik. Eppen ezért zsidók nem lehetnek többet tagjai a kultúrkamaráknak. A német kulturális életből száműzött zsidók azonban továbbra is folytathatják saját kulturális életüket és tevékenységüket. A zsidó kulturális egyesületek birodalmi szövetségének 115 tagja van; a szövetség három zsidó színházat tart fenn és több zenekarral rendelkezik. Kizárólag a német kultúra művelése tilos a zsidóknak, mint ahogy egyetlen német művésznek sem vágya az, hogy részt vegyen a zsidók kulturális életében.

A kisvárdai razzia

A Kisvárdán lefolyt sajnálatos eseményekről, melyekkel múlt számunk vezércikkében foglalkoztunk, pótlólag a következőket jelentik:

November 6-án délelőtt 3 autón nyolctíz férfi járta be a Deák Ferenc-utcát, sorra járták a házakat, üzleteket, a belügyminisztérium idegenellenőrző osztályának igazolványával, csoportokba terelték mindazokat, akik szakállt viseltek és a nyomukban járó szuronyos csendőrökkel a község házára kísértették valamennyit. A civilruhás idegenellenőrző detektívek csendőri és rendőri segítséggel mindenkit beteltek a szuronyok közé és a község házára vitték, akinek a külseje arra vallott, hogy zsidó. Bementek a rituális fürdőbe, ahonnan a tulajdonost és sógorát vitték el. Akik nem viseltek szakállat, azokat írásban idézték meg a község házára. Előállították a zsidó iskola növendékeit, tanítójukkal együtt és mikor néhány óra múlva a kellő módon igazolt férfiakat elbocsátották, a gyermekeket ott tartották délután 3 óráig, étlen-szomjan, bezárva. Egyes szemtanuk szerint néhány gyermeket meg is ütöttek és egyik kisvárdai rendőr az éhes kislányt 2 óra hosszat feszes „vigyázz”-állásban tartotta. A főszozolgabírói hivatalba hiába slettek el a város tekintélyesebb polgárai, hogy tiltakozzanak az idegenellenőrző razzia ellen, — amely végül egyetlenegy idegent sem talált Kisvárdán. Borbély László főszozolgabíró nem tartózkodott hivatalos helyiségében és nem tudták megtalálni. Kisvárdán mindenki meg van győződve, hogyha a főbíró, hivatalában van, a sajnálatos események nem történhetnek meg.

Négy nappal később, november 10-én, mikor még mindig nem ültek el a razzia nyomán támadt izgalom, a Deák Ferenc utcai zsinagóga előtt Kurina József, Párkány Miklós és Vass István rátámadtak a templomból hazatérő Basch Dániel tanítóra, akit Vass István arcul ütött, míg Klehn Dávid 75 éves kereskedőt és fiát vasbottal bántalmazták súlyosan. Néhány perc múlva ugyanebben az utcában neki-

támadtak Markovics Henrik kereskedőnek, akit zsebkéssel a fején, kezén és halántékán sebesítettek meg. A szerencsétlen ember a sérülések következtében elvesztette a félszemvilágát és életveszélyes állapotban szállították Budapestre. Vass Istvánt és garázda társait bekísérték a rendőrségre, ahonnan másfél óra múlva elbocsátották őket.

Szombaton délután képviselőtestületi ülés volt a község házán: Kain József hitközségi elnök nagy viharok közben beszélt az elmúlt napok eseményeiről. Preszler Gábor községi főjegyző pedig kijelentette, hogy a hivatalos hatalmukkal visszaélő községi rendőrök ellen megindítják az eljárást.

Fábián Béla országgyűlési képviselő interpellációt jegyzett be a képviselőházban. Az interpelláció, amit szerdán este mondott el a következőképpen hangzik:

„Van-e tudomása a belügyminiszter úrnak a kisvárdai razziairól, amelyet eléggé el nem ítéltető külsőségek között folytattak le?

Van-e tudomása a miniszter úrnak, hogy az idegenellenőrző razzia alkalmával, amellyel feldúlták egy derék város nyugalmát, egyetlen olyan idegent sem találtak, aki engedély nélkül tartózkodott volna a város területén.

Van-e tudomása a miniszter úrnak arról, miként vitték el a kisvárdai főrabbi lakásáról a fiát és miként kísértettek be hat-tíz éves gyermekeket szuronyos csendőrök között a kisvárdai község házára? Van-e tudomása a miniszter úrnak arról, hogy a razzia következményeként vasárnap este a mellékutcákban felelőtlenül elemek megtámadták a templomból hazatérő zsidókat s akkor az egyik szerencsétlen a szemvilágát veszítette? Mit hajlandó a miniszter úr tenni magyar állampolgárok nyugalmának hivatalos helyéről jövő felzaklatása ellen?”

(Lásd jelen számunk első és második oldalát.)

Abban az időben történt, amikor Jismóél féktelen fiai még a Szentföld korlátlan urai voltak és rettenetes kegyetlenségével zsarnokoskodtak Izrael fiai fölött.

Egy napon a jismóeliták szigorú parancsot küldtek Jeruzsálembe, melyben elrendelték, hogy ezentúl minden zsidó halottat a török meccset előtt vigyenek el, hogy ott kövekkel dobálják meg és kedvük szerint meggyalázzák.

A szégyen és bánat napjai köszöntöttek Jákob házára, mert a jismóeliták nemcsak a halottakat gyalázták meg, hanem minden oldalról röpdős kövek, a bárkák hordozóit is súlyosan megsebesítették, úgy hogy Izrael fiai csak életük kockázatásával tudták halottaikat utolsó pihenőjükre vinni. A zsidók teljesen tehetetlenek voltak és nem várhattak segítséget sehonnan sem, mert a hatalmas ellenség korlátlanul uralkodott és ebben az időben nem volt sem jog, sem igazság a földön.

Ekkor azonban meghalt egy szentéletű zsidó ember. A jismóeliták ismét összegyűlekeztek meccsetük előtt, hogy az elvonuló halottas menetet szokás szerint kövekkel megdobálják. Amint a bárka elhaladt a meccset előtt, a jismóeliták kihajoltak az ablakból és kezüket, mely kavicsokkal volt tele, dobálásra lendítették. De ebben a pillanatban megmerevedett a karjuk és nem tudták a mozdatatot befejezni. Vissza akarták a fejüket húzni az ablakból, de az ablaknyílás összeszűkült és a nyakuk belészorult az ablakba. Ekkor az utcára akartak ugrani, de a lábuk odatapadt a padlóhoz s nem tudtak elmozdulni. Közben a zsidók bánatlatlanul felérkeztek az olajfák hegyére és békességben eltemethették halottaikat.

A jismóeliták pedig egész napon át mint egy sóbálvánnyá merevedve helyükön maradtak és nem tudtak onnan elmozdulni.

Ekkor a jismóeliták vezetői megjelentek a rabbi előtt a lábai elé borultak és sírva kérelték, hogy tén megváltást kérje a bűnösökre. És a jóságos rabbi teljesítette kívánságukat.

Jeruzsálemi történet...

Abban az időben történt, amikor Jismóél féktelen fiai még a Szentföld korlátlan urai voltak és rettenetes kegyetlenségével zsarnokoskodtak Izrael fiai fölött.

Egy napon a jismóeliták szigorú parancsot küldtek Jeruzsálembe, melyben elrendelték, hogy ezentúl minden zsidó halottat a török meccset előtt vigyenek el, hogy ott kövekkel dobálják meg és kedvük szerint meggyalázzák.

A szégyen és bánat napjai köszöntöttek Jákob házára, mert a jismóeliták nemcsak a halottakat gyalázták meg, hanem minden oldalról röpdős kövek, a bárkák hordozóit is súlyosan megsebesítették, úgy hogy Izrael fiai csak életük kockázatásával tudták halottaikat utolsó pihenőjükre vinni. A zsidók teljesen tehetetlenek voltak és nem várhattak segítséget sehonnan sem, mert a hatalmas ellenség korlátlanul uralkodott és ebben az időben nem volt sem jog, sem igazság a földön.

Ekkor azonban meghalt egy szentéletű zsidó ember. A jismóeliták ismét összegyűlekeztek meccsetük előtt, hogy az elvonuló halottas menetet szokás szerint kövekkel megdobálják. Amint a bárka elhaladt a meccset előtt, a jismóeliták kihajoltak az ablakból és kezüket, mely kavicsokkal volt tele, dobálásra lendítették. De ebben a pillanatban megmerevedett a karjuk és nem tudták a mozdatatot befejezni. Vissza akarták a fejüket húzni az ablakból, de az ablaknyílás összeszűkült és a nyakuk belészorult az ablakba. Ekkor az utcára akartak ugrani, de a lábuk odatapadt a padlóhoz s nem tudtak elmozdulni. Közben a zsidók bánatlatlanul felérkeztek az olajfák hegyére és békességben eltemethették halottaikat.

A jismóeliták pedig egész napon át mint egy sóbálvánnyá merevedve helyükön maradtak és nem tudtak onnan elmozdulni.

Ekkor a jismóeliták vezetői megjelentek a rabbi előtt a lábai elé borultak és sírva kérelték, hogy tén megváltást kérje a bűnösökre. És a jóságos rabbi teljesítette kívánságukat.

Ettől a naptól kezdve a jismóeliták visszavonták a sok bánatot és megaláztatást okozó kegyetlen rendeleteiket.

WEISZ MÓR Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben
Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

Miskolcon **RÜCKMANN** orth.kóser kávézó és étkezdéjében étkezzen. Széchenyi-u. 88. Villamos megállónál.

Írógépek javítása
és jókarbantartása jótállással. Pollák Ede írógépműszerész, Budapest VI., Izabella u. 80. Telefon: 271-59. Új és használt írógépek. Kellékek. Vidékre javításokat soronkívül eszközöl.

NEUVIRTH TESTVÉREK
ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK
Budapest, VI., Király-utca 28.
Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, torafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. — Szombat és ünnepnap zárva.

Zsidó bűnbak

Lehmann-elbeszélés, a XVIII. századból. 18

— Legkegyelmesebb uram, ne méltóztassék a dolgot továbbra firszirozni, az én anyám nem lett Heidersdorf grófnője, mert vonakodott attól, hogy megtagadja zsidó hitét, én is ugyanebből az okból nem akarok Hohenbuch bárója lenni.

— Hogyan hasonlítod össze ezt a kettőt? Anyád egy gyenge asszony volt, akit érzelmi irányítottak. De te férfi vagy, aki fölülte áll minden elavult nézetnek és minden előítéletnek.

— Igen, legkegyelmesebb uram, fölülte állok minden előítéletnek. De az nem előítélet, hogy hiszek az egyetlen egy I'tenben, ég és föld teremdjében. Ez nem előítélet, ez az életnek legfelsőbb és legfőbb értéke, az én támaszom és erősítőm az életben. Nem is tudom magamnak az életemet elképzelni a benne való hit nélkül.

— De, ha olyan hívő vagy, miért nem tartod meg hitet törvényeit?

— Fenséges uram, bizony szomorú, hogy így van! El sem méltóztatik képzelni, hányszor furdal a lelkiismeretem emiatt és hányszor vívok lelki harcokat...

— De ha valóban így van, hát miért nem tartod be ezeket a törvényeket? *Miattam megleheted!* Nincs abban semmi. Kiadom az udvari marsallnak a rendeletet, hogy ezentúl az asztalnál neked ne szervírozzanak disznóhúst, hanem csakis marha- és birkahúst.

Süss nevetett:

— Legkegyelmesebb uram, ha én Mózes törvényei szerint élnék, akkor nem volna szabad egyáltalában az udvari asztalnál étkeznem.

— Na, azt már nem szeretném, hogy te ott hiányozzál. Nem is tudnám a te társaságot nélkülözni. No, de térjünk vissza a felvetett kérdéshez: hát valóban vonakodsz üdvödet a római szent atyánál, vagy nem bánom, Luthernél, megkeresni?

— *A leghatározottabban!*

— De akkor nem veheted nőül a bárónőt és elveszíted azt a pártot, amelynek segítségére nagyon rászorulhatsz, ha én lehúnyom szeméimet.

— Minek búsítsuk a mostani örömet és vígságot, a halálra való gondolatokkal, fenséges uram?

— Én, őszintén szólva, aggódom a te jövődért. Legutóbbi időben ellenségeid erőteljes támadásba mentek át. Épp a legutóbbi időben tapasztaltam, hogy mennyire gyűlölnék téged és mennyire megszeretnének téged semmisíteni! Éppen emiatt gondolkodtam azon, miképpen lehetne biztos támaszt találnod az országban.

— S mi volna, hogy ha kitérnék ellenségeim útjából?

— Csak nem akarsz engem elhagyni? Erre ne is gondolj és különben sem menekülhetnél sehová, mert ha bármilyen országba elszöknél előlem, én nem nyugszom addig, amíg vissza nem hozatlak... Na, de most jobb lesz vissza-

térni a társasághoz és nem törődni a jövővel, egyelőre élvezzük a jelent.

A karnevál véget ért, de az ország hangulata nem volt valami jó, állandó feszültség uralkodott a protestánsok és katolikusok között. Mivelhogy a herceg katolikus volt, az eddig elnyomott katolikusok egyenjogúságukat akarták megszerezni a herceg útján. De ehhez meg kellett törni a rendek ellenállását. Remchingen tábornok, egy katolikus ember volt a hadsereg parancsnoka. Felfogták egyik levelét, amelyet Fichtel titkos tanácsoshoz a würzburgi hercegérsek miniszteréhez intézett, amelyben azt írja: „a rendek hidrájának a fejét szét kell taposni”. Ennek kapcsán azt terjesztették az országban, hogy a herceg katolikus környezete és velük együtt Süss, összeesküvést szőnek a régi alkotmány ellen és az egész országot erőszakkal katolikká akarják tenni. Ez ellen készültek egy ellen-összeesküvéssel, amelynek a célja lett volna a herceg eddigi tanácsosait elfogni és őt kényszeríteni, hogy úgy Süss minisztert, mint a hadsereg parancsnokát, bocsássa el. A mozgalom élén Röder ezredes és titkos tanácsos állt. Az uralkodó herceg ebben az időben Ludwigsburgha utazott, hogy innen Danzigba menjen, lábujjának kezelésére. Süss ott maradt Stuttgartban, de egyik meghittjét, Jungmann, a herceggel küldte, hogy mindent jelenthessen neki, ami a herceg környezetében történik.

Éjfél felé lehetett az idő, Süss nyugtalanul járt-kelt hálószobájában, nem tudott elaludni és monológizált:

— Katolikusok oldalán barátaim vannak, de a protestáns részen legelkeseredettebb ellenségeim. Ha ezek győzedelmeskednek, akkor végem van. Még kemény napok várnak reám! Nem is tudom, vajjon nem volna-e okosabb, ha a herceg külföldi tartózkodását fölhasználnám és szép csendesen Franciaországba menekülnék... De hallga! Milyen zajt hallok itt? Száguldó paripán egy lovas közeledik. Mi lehet ez? Éjfél felé, ebben a csendes Stuttgartban? Itt van már a közelben, látom, megáll a házam előtt. Mit jelent ez? *Engem keres és milyen izgatottan húzza a csengőt?*

Süss kinyitotta hálószobájának ajtaját és ime az ő meghittje, akít Ludwigsburgha küldött, felrohant a lépcsőn.

— Te vagy az, Jungmann, az I'tenért mi történt — kérdezte Süss.

— Kegyelmes uram, lihegte a kérdezett, halálra lovagoltam paripámat, hogy jelentsem azt a szerencsétlenséget, ami velünk történt...

— Gvorsan mondd meg, miről van szó.

— Őfensége az uralkodó...

— Mi van vele? Megbetegedett?

— *Meghalt!*

A váratlan hírre Süss ott állott megkövülten, tekintete rámered a küldőncre, szólni akart valamit, de ajkai nem mozgottak. A küldőnc pedig folytatta:

— Őfensége még este jó étvágygal és jó kedvvel vacsorázott, de alig, hogy lefeküdt, hangosan felsóhajtott, a kamarás odaugrott hozzá, de akkor már halott volt, szív-székhüvés vetett véget életének, rögtön jött az udvari orvos, eret vágott rajta, de már nem jött vér.

... Meghalt? ütött Süss a homlokára többször, meghalt végrendelet nélkül, anélkül, hogy régens-tanácsot kijelölt volna! A trónörökös még kicsiny, a hercegnőnek pedig az uralkodáshoz sem érke, sem érdeklődése, sem hozzáértése nincs. Mi lesz ebből? Ki fogja átvenni az uralkodást? Talán az öreg neustadti herceg, az én legelkeseredettebb el-

lenségem? Gyorsan el kell mennem, sietnem kell, mielőtt ismeretté lesz a fordulat és ellenségeim szervezkednek.

Majd Jungmannhoz fordulva, mondta:

— Szólj a kocsinak, rögtön fogasson be, én összecsoomagolok, megyek, te maradj Stuttgartban és őrizd a házat, amíg visszajövök. *(Folytatjuk)*

A megkerült kincs...

Élt egykor Jeruzsálemben egy egyszerű, becsületes, itenfélő talmudtudós, Rabbi Ávróhom — így hívták — gyűlölte a semmittevést és szerette a munkát, A Tóra bölcsesége mellett megtanulta tehát az asztalos mesterséget is és I'ten megáldotta keze munkáját...

Volt azonban Rabbi Ávróhomnak egy török szomszédja: Abu Reszim, aki szüntelen asztalos volt, de gyűlölte a munkát és mindennap részegre itta magát. Az emberek nem akartak Abu Reszimnek munkát adni, mert mindig becsapta őket, Abu Reszim nagyon gyűlölte emiatt az ő szerencsésebb zsidó szomszédját és amikor csak tehetett, üldözte őt.

Egy téli pénteki napon a következő eset történt. Rabbi Ávróhom kora délután abbahagyta a munkát, ünnepi ruhába öltözött és feleségével és gyermekeivel elindult a Szent Fal'hoz, hogy ott fogadják a szombatot, Abu Reszim csak erre az alkalomra várt. Mikor már jó távol voltak, belopózott a házba, elrabolta Rabbi Ávróhom összegyűjtött vagyonkáját és észrevétlenül elmenekült. Mikor Rabbi Ávróhom és családja visszatértek, nyitott ajtók fogadták őket, a lakásban minden felforgatva, a kincsesláca feltörve, látták, hogy gonosz kezek teljesen kifosztották őket és egy nap alatt koldusszegényé lettek. De Rabbi Ávróhom nem nyitotta panasza az ajkát, arcán és szemében a szombat öröme sugárzott és áhítatos szívvel énekelni kezdte a Szombatot fogadó dicsőítő dalt.

Nem sok idő múlt el és Rabbi Ávróhom nem gondolt többé az elrabolt kincsre, teljesen elfelejtkezett róla, I'ten bőségesen kárpótolta az ő házi szolgáját és kétszer olyan gazdag lett, mint előtte... Abu Reszim pedig félelemmel eltelve menekült a rablott kincsel. Megkönnyebbülten lélegzett fel, mikor Jeruzsálem háza elűntek mögötte és sebes futásban *En Gedi* felé tartott, hogy a lopott vagyon részére alkalmas rejtékhelyet keressen. De már útközben utól-

érte I'ten büntető keze. *En Gedi* soha sem érte el, mert még azon az éjszakán holtan esett össze a falucskába vezető úton. Hajnal felé egy szőlőcsoász ment keresztül az úton és belebotlott Abu Reszim holttestébe, aki megmerevedett kezeiben görcsösen szorongatta a kincset, Minthogy senki sem járt arra felé, gyorsan sirt ásott Abu Reszimnek, elvette tőle a rablott kincset és boldogan hazasietett *En Gedibe*.

Telt-múlt az idő és nem tudta meg senki, hogy a szőlőcsoász milyen vagyonhoz jutott. Egy éjszaka azonban angyal jelent meg álmában és így szólt hozzá:

— Őrizkedj tőle, hogy az idegen vagyont, amiért meg nem dolgoztál, eltulajdonítsad. Tudd meg a kincs nem halott emberé volt, akinél taláta, hanem a Jeruzsálemben lakó becsületes és itenfélő Rabbi Ávróhom tulajdonát képezi, akitől azt elrabolták. Kelj fel tehát azonnal, vedd a kincset és siess vele Jeruzsálembe és add át jogos tulajdonosának, a szent életű asztalosnak.

Mikor a csász felébredt különös álmából, szörölszóra visszaemlékezett az angyal szavára, de így szólott magában: „Az álmok nem mondanak igazat” és nem volt kedve a kincset visszaadni.

Egy idő múlva a csász apja megbetegedett és mikor érezte, hogy közelednek utolsó napjai, magához hívatta a fiát. A csász repülni szeretett volna beteg apjához, de nagy aggóccsal a kincsre gondolt. Nem merte a kincset az üresen maradó lakásban hagyni, attól félt, elopják tőle. Kiment tehát a kertbe, kikeresett egy odvas fát és annak az üregébe temette el titokzatos kincsét s miután így teljesen biztonságban érezte magát, elindult apja meglátogatására. A csász apja rövidesen meghalt és miután a gyász napjai elmúltak, vissza indult házához és gyümölcsös-kertjéhez. Ekkor I'ten hatalmas szélvihart küldött a földre, mely fákat tépett ki és sziklákat repesztett ketté, az ég csatornái megnyitáltak és tengerek zuhogtak a mélybe. Fatörzsek, házak, butorcarabok úsztak a rohanó áradatban és amikor a felhőszakadás megszűnt és a vizek eltakarodtak a föld színéről, olyan volt a világ, mint egy nagy pusztaság. *En Gedi* is valóságos romhalmazz lett.

Philip bunda jól öltöztet

LIPÓT-KÖRÚT 23.
Telefon: 24-3-87.
Szombattartó cég

Divatos, izléses **parokák** hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

HEIDEN JENŐ
optikus
Budapest, Király-utca 21.
Tel.: 38-1-10. Szombaton zárva.

Szimchasz Tajró-jesivanap Budapest

II.

Stern Éliás-minjon: Stern Leó, Stern József, Stern Jónás 10—10, Stern Éliás, Stern Hermann, dr. Stern Salamon, Sussmann Simon 5—5, Stern Ödön 4, Stern Artur, Stern Alfréd, Engel Nóchem 2—2, Stern Róbert, Stern Lóránt 1—1. *Összesen:* P 62.

Garay-utca 48. sz. imaház (vezetői: Böhm Jakab, Knöpfler Bernát, Paskusz Mór és Wieder Adolf urak agilis munkájának köszönhető az alanti kitűnő eredmény): Böhm Jakab 50, Knöpfler Bernát, Knöpfler Imre, Spiegel Menyhért, Steiger Gyula 10—10, dr. Benedékt Dezső 6, Arnstein Artur, Benedékt Áron, Eppler Sándor főtitkár, Friedlieb Gyula, Klein József rabbi, Klein Ignác cipőgyáros, Kun Ferenc fia, Rosenfeld Farkas, Paskusz Mór, Szilágyi Pál, Wieder Adolf 5—5, Adler Mór, Falkenstein Ad. 4—4, Benedékt Sándor, Fränkel Imre, Klein Hermann, Klein N. órás Hoffmann Nándor, Radnai Bernát, dr. Rein A. Artur, Frankfurter Mihály, Salamon Mihály 3—3, Goldmann Testvérek, Gyenes Dávid, Arányi Ármjn, Berger Lajos, Berger József, Geisler Hermann, Halpern József, Horváth Zsigmond, Klein Jakab, Klein órás fiai, Knöpfler Kálmán, Rottersmann Á. Spitzer P. és A. Szarvasi Jónás, Steiger Endre, Weisz Artur, Weisz Ignác 2—2, Adler Béla, Berkovits Bernát, Apfelbaum Mihály, Arnstein Tibor, Berger Lajos fia, Falkenstein Imre, Farkas kefégyáros, Fellner Izidor, Ferencz Lajos, Fischer fűszeres, Felcsmann Ábrahám, Groszmann Ármjn, Halasi Mózes, Haas N., Klein Dávid, Klein Izidor, Kapos N., Katz Hermann, Knöpfler Hermann, Lefkovits Antal, Lusztig N., Lőrinc Hermann, Mandel Éliás, Mandula Sándor, Mendelovits Farkas, Neumann Ignác, Klein Ignác, Holics József, Friedmann Sámuel, Paskusz Sándor, Paskusz József, Rosenbaum Ignác, Rosenblüth Lipót, Rosenfeld Adolf, Rubinstein, Spiegel Ernő, Spitzer Samu, Spitzer Rezső, Salamon Mózes, Stern József, Silber Lajos, Schwartz Ernő, Rosenfeld Ernő, Weisz Benő, Weisz Farkas, Wieder Sándor, Wieder Nándor 1—1, Braun Elek, Dancziger N., Faragó Ármjn, Glücklich Béla, Halasitz Ármjn, Feldmann Pészach, Hecht Salamon, Hecht fia Halpern Mór, Kaufmann Albert, Keller Jenő, Lőrincz Emil, ifj. Mendelovits, Maasz, Neumann fia, Schwarz Mór, Salamon Menyhért, Schneck N., ifj. Hammer, Mahler Izsák, Mitlender Ármjn Jávör N., Weinberger Sándor, ifj. Fellner, Baum Zsigmond

50—50 fillér. *Összesen:* P 281,50.

Baumann-templom (Király- 27. sz.): Mauthner Adolf és fiai 5, dr. Deutsch S., Rosner Bernát 2—2, Herskovits Ármjn Schlesinger Simon, Neuwirth Jenő, Farkas D., Scharf Artur 1—1, Flamm Bernát 50 fillér. *Összesen:* P 14,50.

Magdolna-u. 15. sz. imaház: Roth Dániel 5,50, Baneth Gábor, Klein Bolciszár, Lichtmann Mór 5—5, Klein Imre, Klein Vilmos 3—3, Grünhut Márton, Lichtmann Kálmán, Mayer Ármjn, Mayer Dávid, Ungár Jakab 2—2, Mayer Lázár rabbi, Berger Jakab, Edelstein Izsák, Holländer Mór, Holländer Sándor, Katz Dezső, Lang B., Lichtmann K. és Laci, Lichtmann Sándor, Noé Jenő Steinberger, Steiner, Czobel Dávid 1—1, Berger Ármjn, Mayer Dezső 50—50 fillér. *Összesen:* P 51,50.

Nagyfűváros-u. 3/b. imaház: Salgó József 10, Schmelczér Mór és fia 5, Schlesinger Hermann 3, Cseh Ignác rabbi, Krausz Dávid, Niszel Lipót, Seiler Henrik, Goldschmied Salamon, dr. Földes Zsigmond 2—2, Schlesinger Géza, Schwartz Gábor, Eisner Hermann, Felsenburg Henrik, Felsenburg Norbert, Fuchs Ignác, Fischer József, dr. Ivanovsky Artur, Kaufmann László, Rosenbaum Jakab, Wurzel Márton, Lázár Márkus Herzog Lajos, Bauer Sabszi, Weinstock Jakab, Jungreis Gyula, Rimmer József, Glück Dávid, Guttmann Lajos, Niszel József, Mendlovits Acólf, Reisinger Izidor, Kisin Manó 1—1, Fischer Jiszochor, Schönfeld Ármjn, Kálmán Ábrahám, Vidor Samu, Weisz József, Hecht Ignác, Berkovits Jenő, Zerkovitz Back Acólf 50—50 fillér. *Összesen:* P 57,50.

Tiferesz Bachurim, Kazinczy- u. 27: Schächter Sándor, Stern Mór 1,50—1,50, Frank Ábrahám, Bialazurker Sándor, Breuer Árpád, Ernszt Fülöp, Heiden Sándor, Klein Imre, Moskovits Vilmos, Rebenwurz Leó, Neumann Izidor Süssmann Marcell, Weinstock Jónás 1—1, Appel, Bialazurker Béla, Deutsch Andor, Csillag Artur, Ebert Hermann, Englmann N., Grosz N., Klein Miklós, Klein Imre, (Laudon-u.), Klein Ervin, Klein Mihály, Klein Oszkár, Klein Tivadar, Kollmann Jenő, Kornfein Alfréd, Kupfer Andor, Löffler, Langer Mór, Pollák Jenő, Rebenwurz Jenő, Reichmann Sándor, Silberberg Jakab, Singer Ferenc, Süssmann Tibor, Simonovits Izidor, Strauszmann Sámuel, Steiger Dezső, Weiszberger N., Weinstock Ábrahám, Weingarten Béla, Weingarten Pál, Zelmanovits N., 50—50 fillér, Ábrahámsohn Frigyes, Arnel Samu, Brach László, Braun Sándor, dr. Deutsch Emil fia, Eisler Benő, Felcsmann Lipót, Gansl Manó, Geczovits

Jenő, Kollmann Zsigmond, Katz Sándor, Neugewürtz Lázár, Pfeffer Mór, Rosenbaum Ödön, Simonovits Manó, Schwartz Izidor, Schwartz József, Weisz Nándor 36—36 fillér. *Összesen:* P 36,48.

Chevro Thilim: Blum Vilmos 6, Pál Fülöp 5, Siegreich Gyula 3, Blitz Hermann, Singer Simon, Hornstein Hermann, Winkler Manó, Teszler, Deutsch Pál 2—2, Appel Hermann 1,50, Blitz Hermann, Singer Simon fia, Brettschneider S., Berger Henrik, Treiser Hermann, Niszel József, Deutsch Miksa, Teichmann Sándor, Schwartz Izsák, Luger Hermann, Weinberger Mózes, Eisenberg Zoltán, Rappaport Dezső, Idégen 1—1, Ungár Adolf, Löwenwirth, Némethy Menyhért, dr. Bauer István, Stern, Katz Salamon 50—50 fillér. *Összesen:* P 44,50.

Lujza-u. 8. imaház: Bohrer Jakab 3, Schmoja Izidor 2, Ehrenfeld Bergstreit Mendel, Glaser Emil, Guttmann, Szász, Frost Hermann, Lichtenstein H., Lehner, Lakker, Reisz Oszkár, Reisz Simon, Reisz B. 1—1, Bandi, Glaser Márkus, Weisz, Halpern B., Epstein, N. N., Selinger 50—50 fillér. *Össz.: P 20,50.*

Tisza Kálmán-tér 12. imaház: Sauer-teig J. 20, Czelter 10, Sauer-teig H. 5, Werbner R. és fiai 3, Klein Samu és fiai 2,50, Teicher Izsák, Práger Miksa és fia, Schwartz Simon és fia, Schneier M. és fia 2—2, Huppert és öccse 1,50, Klein Ignác, Kaufmann, Liebermann, Ullmann Schwartz J., Finkler, Warhaftig, Fand Géza, Gärtner Sándor, Hirschhorn, Stepper, Schönfeld 1—1, Berkovits Artur, Viertel Salamon, Ruppert H. ifj. Klein, Stecher, Böhm 50—50 fillér. *Összesen:* P 65.

Orth. Kórház, Városmajor-utca 62: Binetter Jenő, Schreiber S. W. 10—10, Szőnyi Sándor, Davidovits Benjámin, Schwartz Miklós 5—5, Fischer Ármjn 4, Grosz Miksa 3, Löffler Henrik, dr. Markovits Emil, Binetter József, Gyulai Artur, Mauthner Lajos, Glaser Áron, Glaser Áron fia, Lusztig Lajos, Löwy Mór 2—2, Spagattner, Polgár Adolf, Major Henrik, Schwartz Sándor, Drechsler, Rosenberg József, Löffler Imre, Popper Jakab, Schäffer Marcell, Eichelstein, Schwartz Emil, dr. Patai József fia, Fischer Ármjn fia (Nyul-u.), Schäffer Marcell fia, Neumann Hermann 1—1. *Összesen:* P 75.

Szövetség-u. 43. sz. imaház: Kaufmann N. 5, Grosz Jenő Borisz, Ernszt, Hersch 2—2, Braun Izráel rabbi, Herbst, Weisz Mihály, Klopfer Manó, Günsz V., Braun Dezső, Pollák, Büchler 1—1, Gräner, Dukesz, Noé, Horovitz Lajos, Binéth Manó, Skulnitz, Reitmann, Weinfeld 50—50 fillér. *Összesen:* P 25. (Folytatjuk.)

(A miniszter beszédének folytatása a 2. oldalról)

Utastást adtam ki, hogy a jövőben ne kísérik át a tanulókat a község-házára, hanem az illető tisztviselő menjen oda ki. Filius ante patrem: mielőtt a képviselő úr interpellált volna, már meg tettem az intézkedést. A főbbi lakására azért mentek detektívek be, hogy a tanuló jegyzékét megkapják. Ott találtak egy embert elbújva, aki nem tudta magát igazolni. A község-házán a bíró igazolta, hogy a rabbi fia. Erre a legudvariasabban elbocsátották. Levelem van róla, tehát frással is igazolhatom, hogy vele semmiféle méltánytalanság nem történt. Igen hálás leszek az interpellálóképviselőnek, ha a csendőrségi létszámemelésre vonatkozó javaslatot meg fogja szavazni.

Rupert Rezső: Isten ments.

Kozma Miklós belügyminiszter: Addig természetesen, amíg a kellő anyagi erővel nem rendelkezünk, a razziák jelenlegi módját fenn fogják tartani, ezeket éppúgy fogják ezután is lefolytatni, mint eddig, mert nagyobb crimenek nem történtek, csak kisebb ügytelenségek fordulhattak elő. Ezeket a razziákat a jövőben fokozott előzetesekkel és udvariassággal fogják végrehajtani. Főképpen a zsidó felekezeti magyar állampolgárok érdeke az, hogy a keletről beszivárgó, nem kívánatos zsidó elemek távoltartása céljából az egész ország, s egyben a magyar zsidóság érdekében is fokozott ellenőrzés gyakoroltassék.

Fábián Béla és a Ház ezután tudomásul veszi a belügyminiszter válaszát.

— **A bpesti orth. Leányegylet** mult szombat este avatta fel új helyiségét. (Dob-utca 35. I. udvar II.) Az avató beszédet Platschek Piroška tartotta. E hó 23-án szombat délután fél 4-kor Senőnföld Ibolya és Hoffmann Klára (Celldömök) adnak elő.

— **Orvosi hír.** Dr. Neumann Sára, (R. Perek Neumann z. c. I. leánya) a Bródy-kórház volt alorvosa, rendelőjét VI., Király-utca 24. I. em. 5. szám alatt megnyitotta. Telefon: 249—53. Rendel: 3—5-ig.

Eredeti angol szövetkülönlegességek **Kazár Nándor**
posztóhereskedőnél V., Deák Ferenc utca 14. — Szombaton zárva.

SZOMBATTARTÓ OPTIKUS POZSONYBAN

ALEX WEINBERGER

Beotzlava, Suché Myto 8.
Szakképzett optikus. Precíz kivitel,
szolid árak, javítások prompt.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Chájé Szóró, Chesvon 27.

— **Rajs-chajdes bencsolás** —

Gyertyagyújtás (Bpest): 3.50

הנש kimenetele " : 4.45

Kedd-szerda: **Rajs-chajdes Kiszlév**

Legközelebbi szám ה"ח: nov. 29

— **A pozsonyi jesiva** téli szemeszterének ünnepélyes megnyitóját (pszichó) vasárnap tartotta Schreiber Akiba főbbi. A magasba szárnyaló lelkes megnyitónál a rabbiság és a hitközségi előjáróság összes tagjai is megjelentek.

— **Az ünnepi sátor lerombolásáért...**

Varsóban különös eset képezi most élénk szóbeszéd tárgyát a zsidók között. Hirtelen meghalt egy Dombrovskij nevű ember, aki a házban, ahol lakott, Szükajsz első éjszakáján elpusztította az ott levő egyetlen szükót, melyet több család használt. Szivroham támadta meg és halál ágyán azt ismételtette, hogy I'ten büntetése ez, a zsidókkal szemben elkövetett haszontalanságáért. Mikor meghalt, családja elment a zsidó szomszédokhoz, bocsánatot kértek tőlük a halott nevében és nagyobb összeget felajánlottak, zsidó jótékony intézmények céljaira.

x **A salgótarjáni T. B.-ben** mult péntek este Mózes Dezső rabbielölt (Pásztó) nagyhatalmú előadást tartott, másnap d. u. pedig a téli templomban beszélt elokvenciával.

— **A lágymányosi templom.** A mult számunkban arról írtunk, hogy a budai hitközség kelenföld-lágymányosi templomának felépítését megakadályozták egyes peticionálók. Megbélyegeztük az eljárást. Most azonban örömmel értesülünk, hogy a petíciót nem adták be és a templom alapkövetélete mégis meglesz, vasárnap, november 24-én. Természetesen semmiféle összefüggésben nem áll az ügy a Pest és Buda között folyó unifikációs harcra.

— **A VII. ker. Tif. Bach-ban.** Garay-u. 48. ma, péntek este 1/4 8 órakor, Klein Márkus saschevra elnök tart előadást.

— **A makói Rebbecen** ה"ח Makórói írják nekünk: Ürdelemben megöszült fő-rabbinkat súlyos csapás érte. Ötvenegy évi boldog házasság után elhunyt jószágos hitvese. A megdicsőült, akinek vallásosságánál csak szerénysége volt nagyobb, állandóan minjon-nal imádkozott, a beszámírtos társaságában levő szobából és gyakran meghallgatta férjének tanításait. A zsinagógában **háköfó** szertartást végeztek az elhunytal, majd megtört férje búcsúztatta, utána fia Vorhand Márkus rabbi (Nyitra) és Deutsch Lipót makói rabbi ecsetelték megrázó heszpedben a megdicsőült nagyszonyu erényeit. A koporsót az előzőleg rituális furdót vett egyének vállakon vitték ki a négy kilométerre elfekvő temetőbe, ahol az unokák nevében Vorhand Ármjn búcsúzott. A *shivó* alatt veje, Rosenfeld Ferenc szendrői főbbi mondott a zúfolt templomban nagyszabású heszpedet. Főbbink felkéri tanítványait, hogy a megdicsőült (**Róchéh bász Lév** után misnájost tanuljanak. — ה"ח

— **Ingyenes héber nyelvtanfolyam.**

A „Poél Csedek” egylet előjárósága a héber nyelv iránti nagy érdeklődésre való tekintettel elhatározta, hogy kétszer hetenként kezdők számára ingyenes héber nyelvtanfolyamot létesít. A tanfolyam december elején veszi kezdetét. Jelentkezés este 6—9-ig az egyesület helyiségében (VI., Jókai-u. 1.).

— **Holländer Bernát z. c. I. halálához.** A megdicsőült félegyházi rabbi helyettes elhunytához — melyről két hét előtt tudósítottunk — pótlólag a következőket jelentik: A megdicsőültnek még megadatott a z'chijó, hogy a halálát megelőző szombaton részt vehetett Brenners Tibor dédunokája barmicuvóján Budapesten, ahol mindenki által megcsodált szellemes Tóraigéket mondott. Félegyházára hazaérkezve folytatta Tóratanulását és szent életmódját, amíg a Mindenható ki-fürkészhetteletlen akarata azután magához szólította A család gyászának, veje Weiszmann Ferenc adott megrendítő heszpedében méltó kifejezést.

— **A „Kehilasz Jaakajv” II. közgyűlése.** Mint már a „Zsidó Újság” szept. 27-iki száma jelezte, Grünwald Jakab pápai „Ádász Jiszroél” főbbi volt tanítványainak egyesülete az ezévi összejövetelt Chanuko második szombatjára tűzte ki. Ugyanakkor fogják a pápai jesiva mostani növendékei **Sabbosz** traktátusát befejezni. Az egyesület felkéri a volt tanítványokat, hogy pontos címeiket mihamarabb közöljék a „Kehilasz Jaakajv” vezetőségével (Pápa, Petőfi-u. 4.). annál is inkább, mivel kellő jelentkezés esetén a vezetőségnek módjában lesz vasúti kedvezményt kieszközölni.

— **Visszaélés!** Altna...
csati főrabbi tudomására jutott, hogy ne-
vében adományokat gyűjtenek jesivája
részére. Mivelhogy ő erre megbízást nem
adott, közönséges visszaélésről van szó
és a gyűjtők csalókként kezelendők.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása:
Minden szó egyszerű beiktatása 16, vastag-
on szedett betűkből 32 fillér. Állástkeres-
sőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés
díja P 2.—, *Az összeg előre kiadandó be;*
lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelzés
levelek továbbításához 20 fillér bélyeg
mellékelendő.

KÉPZETT ápolónő, nappalra elhelyez-
kedést keres. „Ügyes, megbízható”
jellegére.

CERTIFIKÁTTAL és szakmával bíró
jómegjelenésű bócher elvenne oly szak-
mával rendelkező orth. leányt, ki vele
Palesztinába kimenne. „2-3000 P” jel-
legére.

HÁZTARTÁSVEZETŐNŐ, megbízható,
üztes, csekély fizetés mellett állást
keres. Sándoriné Bpest, Baross utca
100. fszt. 3.

RÓFÓS-DIVAT, esetleg vegyesárú üzlet-
tet, lehetőleg nagyüzemben átvénnék.
„Feltétlenül életképes” jellegére.

GÉPLAKATOS-szerelő, 28 éves intelli-
gens fiatal ember feleségül venne leg-
alább 5000 P-vel rendelkező úrleányt,
akivel Palesztinába kimenne. „Szép
jövő” jellegére.

ORTH. HÁZBA két gyermekhez német
kisasszonyt felveszek. Vámosmikola,
Postafiók 25.

KONKURENCIÁBAN edzett borkeres-
kedőségű orth. üzletben állást keres.
„Jómegjelenésű” jellegére.

FŐZNI TUDÓ, a háztartás minden
ágában jártas, jobb zsidó leány, ház-
vezetőnőnek ajánlkozik. Esetleg elvál-
lalná 1-2 tagú családnál a minden-
napos takarítást. „Szerény” jellegű
ajánlatokat: Müller, Bratislava, Edlov-
dvor továbbít.

DUNÁNTÚLI kisvárosban, régl. jól beve-
zetett borkereskedés, engross és de-
tafi, tökehiány miatt átadó.

SZIGORUAN VALLÁSOS LEÁNY, ki a
magyar, szlovák és német nyelvet bírja
imádkozás tanításához is ért, 3, 4 és 5
éves gyermekekhez azonnalra kereste-
tik „Gyermekszerező” jellegére, Müller-
h, Bratislava, Edlov-dvor.

SZILVALEKVÁRT, orth. kósert hechs-
rel ellátva ab Budapest, veszek. Aján-
latok „Ármegejelölés” jellegére.

JOBB HÁZBÓL VALÓ orth. zsidó leány,
aki önállóan főzni tud, a háztartás ve-
zetéséhez is ért, egyedülálló úrhoz ke-
restetik. „Megbízható” jellegére. Müller
Bratislava, Edlov-dvor.

ORVOS, saját rendelésével, jó praxissal,
megfelelő hozománnyal bíró úrleányt
feleségül venne. „Művelt” jellegére.

INTELLIGENS vallásos egyén vidéki
városban, malomnál alkalmaztatik. „Tal-
midchóchom” jelige. (20 fill. bélyeg.)

KIMONDOTAN házias, jó családból
való, 21 éves, szép *bász talmidchóchom*
sógornóm részére, hozzáillő, jesivát
járt, keresettel bíró fiatal embert kere-
sek. Hozomány készpénzben 2500 P.
Ajánlatok: „Magl 2500” jellegére a
kiadóba.

NAGYOBB kvantum prima minőségű
libaszirt és baromfit (tyúk, kacs) a
megvételre keresek. Fix ajánlatok
alábbi címre intézendők: Buchinger
Frigyes, Vác.

ORTH. KÓSER éttermemet áthelyeztem
a városháza mellé. *Grünfeld Vilmosné,*
Fehérgyarmat.

SZOMBATTARTÓ jobb családból való
fiatal ember bármilyen állást keres.
Schönfeld, Bpest, Király-u. 38. II. 41.

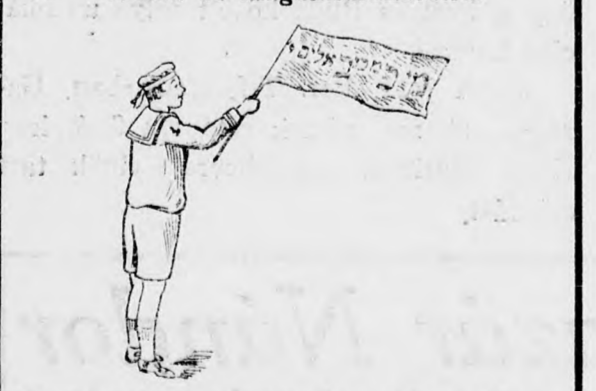
JÓ ORTH. családból való, háziasan ne-
velt, csinos, intelligens, megfelelő ho-
zománnyal rendelkező huzom részére,
rendes jövedelemmel bíró 30-35 év
közötti fiatal embert keresek. Ajánlatok
„Szlovenszkói leány” jellegére: Müller-
hez, Bratislava, Edlov-dvor.

CSINOS huzomnak, kinek nagyobb vidéki
városban jól bevezetett géphimző- és
aszúrozó üzeme van, jó házból való
30-on felüli, üzletvezetéshez értő férjet
keresek. „Orthodox 935” jelige.

FÜSZERKERESKEDŐ-SEGÉD azonnal
állást nyerhet. Cím a kiadóban.

HÁZASSÁG-ügyben, forduljon közismert
sáchenhez. *Löffler Miksa, Vác.*

Megjelent
Megilasz Matiszjohü
Chanuka története
Héber-magyar szöveggel,
iskolai és magánhasználatra.

Kapható a héber könyvkereskedésekben.
Megrendelhető Welcz M.-nél Bpest,
Kertész-u. 27. (Erdélyben: Welcz I.,
Oradea, Bul. Regele Ferdinand 16,
Szlovenszkóban: Hoffmann I. rabbi
Tornala) — 75 év óta az első népies
kiadás. Ára 30 fillér (ill. 10 lei, 1.50 Kc.),
bélyegben is. Könyvkereskedőknek ár-
engedmény.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Gestetner Teréz Pápa, Schütz Miksa
Gyöngyös, jegyesek.

*Beck Hilda Losonc, Sternberg Her-
man* Balassagyarmat-Szegedi jegyesek.

Bauer Irma és Inzel László Mágocs,
jegyesek.

Bercseller Lilli Balassagyarmat, *Kohn*
Mór Stupava, jegyesek. (A „Chavürasz
Talmidim” szívélyesen gratulál.)

Stark Ilonka és Lindenfeld Miksa f.
hó 17-én Debrecenben házasságot kö-
töttek.

Feldmann József jegyzőknék és
Goldblatt Herman gondnokunknak eljegy-
zéseikhez szívélyes mázeltotot kívánunk.
„Lomde Tóra”, *Uzshorod.*

Lakodalmunk alkalmával érkezett gra-
tulációkra ezúton mondunk hálás köszö-
netet. *Pressburger Jenő és neje, Bony-
hád.*

Az elmúlt hét kedjén impozáns ke-
retek között folyt le *Brisak J.* tiszadai
főrabbi leányának esküvője, a megbolón-
gult nagyevű fehérgyarmati dájon z. c.
1. fiával *Jungreis Mórral*, aki egy-maga
is kiváló talmid-chóchom. Az egybekelési
ünnepélyt nagyban emelte a megjelent
tudós rabbikiválóságok szép száma. Az
estebédnél felszólaltak a tiszadaiak, nád-
udvari, fehérgyarmati, nyirmegyesi, szik-
szói, ónodi, n-paláci és bícharmagyajomi
rabbik, ill. főrabbi. A szónokok sorát
a salgótarján—fehérgyarmati ros-jesivó
zárta be, nagyszerű homiletikai fejtege-
tésével.

Szép szövegdasz miczvó folyt le Fischer
Vilmos rabbi házában. Nevelt leánya
Olga (Séndl) tartotta eljegyzését Schück
Zoltán okl. rabbival, a pozsonyi jesiva
jelesen végzett növendékével, a megücs.
ónodi főrabbi fiával. A fényes estélyen
teljes számban megjelent a Luther-utcai
„Hecht”-imaház előjárósága és számos
előkelő híve, kik rabbijuk iránti nemes
szeretetükről és áldozatkészségükről pá-
ratlanul szép bizonyosságot szolgáltattak.
A díszes lakomán felszólaltak: Schück
Jenő rabbi a völegény fivére, Fischer
Vilmos rabbi, Katz Áron rabbi a meny-
asszony nagybátyja, Schück Mór rabbi
a völegény unokafivére, Paneth Izsák
kunszentmiklósi főrabbi a menyasszony
nagybátyja. A templomelőjáróság és a
hívek jókívánságát Márkus Sándor gyá-
ros, dr. Rosenberg Barna ügyvéd, dr.
Witz Gyula poliklinikai asszisztens tolmá-
csolták. A völegény szépen felépített ha-
lachikus előadással gyönyörködtette hoz-
záértó hallgatóit.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

אלגנע מיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTESZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekkzámla: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Felesleges vitatkozás

A mindennapi héber imának val-
lástörvény szerinti elvégzője, az ima-
könyvből is tudja, hogy *Rabbi Jis-
moél* 13 szabályt állított fel, amelyek
segítségével levont a Szentírás szöve-
géből vallástörvényi előírásokat. Ezek
között fel van sorolva úgy az „egy
szentírási helyből alkotott analógia”
(*binjan ov mikósziv echod*), mint a
„két írott szöveghelyből levont alkal-
mazás” (*binjan ov misné ch'szivim*).
Az élet eseményeiből leszűrhető tanu-
ságokkal is úgy vagyunk: lehet álta-
lános érvényre követhetett egy meg-
írt esetből is, de két eset szemmel-
tartása mégis jobban megalapozza a
dedukciót.

A multkor levelet kaptunk, amely
célzatosan kiszínezte az esetet, amely
egy tisztántúli községben történt, ahol
az igen buzgó, lelkes orthodox rabbi,
egy mizrachista férfiú fiának bar-
micvóján beszédet mondott és az ün-
nepélyes alkalmat fel akarta hasz-
nálni az ünneplő házigazda rábeszél-
lésére, az eddigi felekezeti politikai
irányzata elhagyására, ami azután
főlösképpen és részben kínos incidensre
adott alkalmat. E héten pedig azt az
értesítést kapjuk, hogy a most Ro-
mániához tartozó egyik volt magyar
városban egy daltársulat zászlót ava-
tott a neológ templomban, az ezután
rendezett vacsorán az orthodox rabbi
is megjelent, ott beszédet tartott ar-
ról, hogy zsidó szempontból nem is
fontos egyesületi szimbólum a zászló,
amire éppen nem kívánatos diszkusszió
támadt és egyesek rámutattak arra,
hogy egy élő jubiláló ember arcképe
leplezésével kapcsolatos ünnepség
sincs benne a *Sülchon Örűch*-ban, de
azért a rabbi úr igen lelkes beszé-
det tartott saját községében, amikor —
az eddigi orthodox hagyományoktól
eltérőleg — az elnökének arcképét
megfestették és leleplezték.

Mi a két esetből (*binjon ov misné
ch'szivim*) folyó általános szabály?
Az, hogy óvni kell az orthodox rab-
biság, illetőleg az általa képviselt Tóra
tekintélyét és ellentétes világfelfogású
emberekkel nem kell nyilvánosan vi-
tába bocsátkozni, mert a mai időben
a szóbeli vitatkozás nem térít meg
senkit és minden pártszempontból el-
fogult ember azt hiszi, amint a há-
rom testvér az ismert mondában: hogy
az igazi gyémántos csodagyűrű az
ő kezében van, a másik kettő pedig
csak hamisítvány. Az embereket a
mai időben legfeljebb *tettekkel*, példa-
adó ténykedésekkel lehet a jó útra
téríteni. Csak a templomban, a besz-
hamidrosban nem kell tekintettel lenni
senkinek a véleményére, csupán a
Tóra igazságára. Bölcseink élettapasz-

talata ebben a tekintetben megállapí-
totta: „amilyen kötelesség hangoztatni
az igazságot azok előtt, akik meg fog-
ják hallgatni, oly kötelesség nem be-
szélni olyan ügyben, amelyet nem
fognak meghallgatni”. Nem szabad te-
hát alkalmat adni a Tóra képviselői-
nek nyílt vitatkozásba való bevoná-
sára. A Tóra képviselőinek tekinté-
lyéhez tartozik, hogy véleményük ne
legyen a profán közvélemény és az
utca beszéd tárgyá. Hisz ilyen értele-
mben panaszkodik a szoltáros: „*joszchi
bi jajsve soar*... — rólam beszélnek
a nyilvánosság kapujában ülők és a
lakmározók kar-dalosai.”
Az elmondott két eset így tehát
nagyon is alkalmas, hogy általános
érvényű szabályt vonhassunk le be-
lőlük.

A pozitív vallási szellem egy győzelme

Mikor két évvel ezelőtt a magyar
miniszterelnök Berlinnel kapcsolatot
keresett, a hazai orthodoxia felső-
házi képviselője *Frankl Adolf* be-
szédet tartott a felsőházban és hang-
súlyozta, hogy egyrészt nem aggódik
a német példának magyar talajba való
átültetésének veszélye miatt, másrészt
sürgette a pozitív vallásúak együttes
frontját az egész világon elhatalma-
sodó ateizmus vagy areligiozítás ellen,
amelynek hadállásai egyre jobban ki-
épülnek.
Hogy erre az összefogásra milyen
szükség volna, azt a mostani német
irányzat egy magyarországi kisugár-
zásának esete is mutatja. Nem poli-
tikai dologról beszélünk, hanem csak
arról, hogy egy hitlerista könyv ma-
gyar fordítása jelent meg, amely kö-

rül egy nagyon tanulságos affér ját-
szódott le. A porosz *Reventlow* gróf
már a háború előtt közismert anti-
szemita volt, teljesen konzervatív ala-
pon, tehát a keresztény nemzeti el-
vek szerint. A háború után azonban
a keresztény elveket megtagadva, a
nácizmus új pogánysága szolgálatába
szegődött és ilyen szemlemben propa-
gandakönyvet írt a hitlerizmusról, ame-
lyet magyarra fordított egy nyilaske-
resztény gróf, aki régebben buzgó ka-
tholikus volt a pápai kamarás lett.
Dr. Mezgár Lajos katolikus theoló-
giai tanár nem volt tekintettel arra,
hogy grófról van szó, hanem egy
nyilvánosságra bocsátott kritikájában
megrögtta a pápai kamarást, hogy
utóbbi, méltóságához nem méltóan ter-
jeszt egy kimondott vallástalan, a po-